

R O M Â N I A
ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
SECȚII UNITE

HOTĂRÂREA nr. 3
Ședința din 04 septembrie 2025

Sub președinția doamnei judecător Lia Savonea, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție,

Înalta Curte de Casație și Justiție, constituită în Secții Unite, în conformitate cu dispozițiile art. 27 lit. b) din Legea nr. 304/2022 privind organizarea judiciară, s-a întrunit pentru sesizarea Curții Constituționale în vederea exercitării controlului de constituționalitate, înainte de promulgare, asupra *Legii pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul pensiilor de serviciu (PL-x nr. 242/2025)*.

Sesizarea este legitimată constituțional de dispozițiile art. 146 lit. a) din Constituția României și de prevederile art. 15 alin. (1) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, care prevăd dreptul Înaltei Curți de Casație și Justiție de a sesiza Curtea Constituțională pentru controlul constituționalității legilor înainte de promulgare.

Din totalul de 101 judecători în funcție, au fost prezenți 86 judecători.

În urma dezbaterilor, deliberând, Secțiile Unite au hotărât să fie sesizată Curtea Constituțională cu privire la neconstituționalitatea *Legii pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul pensiilor de serviciu (PL-x nr. 242/2025)* în raport de prevederile constituționale ale art. 1 alin. (3) și alin. (5), art. 15 alin. (2), art. 16 alin. (1), art. 114, art. 124 alin. (3), art. 133 alin. (1), art. 147 alin. (4) și 148 alin. (2) și alin. (4).

I. Motive de neconstituționalitate extrinsecă:

1. Încălcarea prevederilor art. 1 alin. (3) și (5) din Constituție privind principiul statului de drept

Repunerea în discuție a statutului magistraților, fără o justificare reală, la numai un an de la reforma legislativă ce l-a vizat, este contrară principiului statului de drept, încălcându-se astfel art. 1 alin. (3) și (5) din Constituție.

Demersul legislativ este neconstituțional, fiind contrar principiului stabilității juridice consacrat de art. 1 alin. (3) și (5) din Constituție, în condițiile în care nu există nicio justificare pentru modificarea imediată a unui domeniu abia reglementat. Principiul securității juridice, element fundamental al statului de drept, interzice readucerea constantă în discuție a normelor privind statutul magistraților la doar un an de la adoptarea unei legi. Totodată, regulile cooperării loiale, care guvernează orice intervenție legislativă, impun obligația autorităților statului de a menține securitatea juridică pe care actul normativ este menit să o garanteze.

Această cu atât mai mult cu cât reglementarea vizează statutul judecătorilor și procurorilor, care trebuie să se bucure de stabilitate, întrucât lipsa acesteia afectează în mod grav independența justiției. Un sistem judiciar „reformat” de la un an la altul, în funcție de voința politică a celor aflați temporar la putere, nu mai poate fi considerat independent.

În acest context, Comisia de la Veneția a reținut, în Opinia nr. 950/2019, că modificările frecvente și accelerate ale legislației privind statutul judecătorilor și procurorilor pot aduce atingere severă independenței justiției. Este, așadar, esențial ca orice reformă să rezulte dintr-un proces legislativ transparent, fundamentat pe consultări ample cu profesioniștii din sistemul judiciar și cu societatea civilă, pentru a se asigura stabilitatea și previzibilitatea normelor legale.

Legea adoptată prevede, în esență, o nouă modificare a statutului judecătorilor și procurorilor, prin:

- creșterea din nou a vârstei de pensionare, de la 60 la 65 de ani;
- instituirea condiției de vechime în muncă de 35 de ani pentru pensionare;
- o etapizare a creșterii vârstei, inaplicabilă majorității judecătorilor și procurorilor în funcție, contrar jurisprudenței Curții Constituționale;
- o nouă etapizare privind eliminarea vechimilor asimilate, într-o formă asemănătoare celei declarate neconstituționale prin Decizia nr. 467/2023;
- diminuarea semnificativă a cuantumului pensiei, ceea ce echivalează, în fapt, cu eliminarea pensiei de serviciu, cu încălcarea evidentă a standardului stabilit de instanța constituțională;
- suprimarea actualizării pensiei de serviciu pentru magistrații aflați în funcție, dar care nu întrunesc încă condițiile de pensionare, deși o soluție similară a fost deja declarată neconstituțională.

De altfel, regimul de pensionare al magistraților a făcut deja obiectul unei recente intervenții legislative, concretizate prin Legea nr. 282/2023, intrată în vigoare la 1 ianuarie 2024, care a adus modificări substanțiale în această materie, respectiv:

- creșterea vârstei de pensionare la 60 de ani;
- impunerea ca vechimea minimă de 25 de ani să fie realizată exclusiv în funcțiile de judecător, procuror, judecător constituțional, magistrat-asistent sau personal de specialitate juridică asimilat acestora, fiind excluse alte funcții juridice anterior recunoscute;
- stabilirea pensiei prin raportare la media veniturilor brute din ultimele 48 de luni, și nu la indemnizația din ultima lună de activitate (cuantum brut fiind 80% din această bază), precum și condiția ca pensia netă să nu depășească nivelul ultimei indemnizații;
- introducerea unei treceri graduale la noile condiții, în conformitate cu exigențele Curții Constituționale, printr-o creștere etapizată a vârstei de pensionare (cu câte 4 luni pe an)

și prin eliminarea treptată, pe o perioadă maximă de 5 ani, a vechimilor în funcții juridice asimilate.

În primul rând, noul demers legislativ pornește de la intenția declarată în Expunerea sa de motive a necesității revizuirii prin considerente de apropiere a condițiilor de pensionare a magistraților față de cele specifice pensiilor contributive, ceea ce denotă voința politică de nesocotire a principiilor esențiale care reglementează pensia de serviciu a magistratului, ca o componentă importantă a statutului magistratului, inclusiv principiului independenței justiției, în componenta sa financiară.

În acest context, noul demersul normativ, adoptat la doar un an de la reforma realizată prin Legea nr. 282/2023, fără ca între timp să fi intervenit vreo schimbare a relațiilor sociale pe care le reglementează, se constituie într-o încălcare flagrantă a principiului securității juridice, principiului încrederii legitime și creează discriminări între generații de magistrați, în condițiile în care generează mai multe regimuri succesive de pensionare total diferite, fără nicio justificare rațională și obiectivă, cu atât mai mult cu cât la data intrării în profesie cadrul normativ referitor la condițiile de pensionare a fost același pentru toți magistrații.

Prin urmare, efectul combinat al soluțiilor normative propuse se concretizează într-o încălcare gravă a principiului independenței justiției, în componenta sa instituțională.

Or, principiul securității juridice înseamnă că cetățenii trebuie protejați contra unui pericol care vine chiar din partea dreptului, contra unei insecurități pe care a creat-o dreptul sau pe care acesta riscă să o creeze, impunând ca legea să fie accesibilă și previzibilă (Decizia Curții Constituționale nr. 51/2012, Decizia Curții Constituționale nr. 467/2023). Securitatea juridică a persoanei se definește ca un complex de garanții de natură constituțională sau cu valențe constituționale inerente statului de drept, în considerarea cărora legiuitorul are obligația constituțională de a asigura atât o stabilitate firească dreptului, cât și valorificarea în condiții optime a drepturilor și libertăților fundamentale (Decizia Curții Constituționale nr. 454/2018 paragraful 70).

În același timp, principiul încrederii legitime este un principiu general de drept al Uniunii Europene, ce a fost consacrat pe cale jurisprudențială și integrat în ordinea juridică unională (Cauza 74/74, Cauza C-152/88, Cauza T-203/96, Cauza 151/98, Cauza C-362/2012, Cauza C-62/00, Cauza C-762/2023).

Acest principiu a dobândit în dreptul român și o recunoaștere expresă prin jurisprudența Curții Constituționale, fiind întemeiat pe art. 1 alin. (3) și (5) din Constituție. În acest sens, în Decizia nr. 765 din 15 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 476 din 6 iulie 2011, Curtea Constituțională a arătat că principiului protecției așteptărilor legitime transpare *„din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului ca un element în aprecierea respectării drepturilor fundamentale. Acest principiu impune existența unei legislații predictibile, unitare și coerente. De asemenea, impune limitarea posibilităților de modificare a normelor juridice, stabilitatea regulilor instituite prin acestea, ceea ce presupune obligații deopotrivă opozabile atât legiuitorului primar, cât și celui delegat.”*

De asemenea, în Decizia nr. 900/2020, Curtea Constituțională a reținut că *„Lipsa de previzibilitate și de coerență legislativă este contrară principiului securității raporturilor juridice civile care constituie o dimensiune fundamentală a statului de drept. Omisiunea de a reglementa norme clare și previzibile, menite să asigure coerența cadrului normativ aplicabil în domeniu, reprezintă, astfel, o încălcare a exigențelor constituționale care consacră principiul*

securității juridice și a principiului încrederii legitime, principii care impun legiuitorului limite în activitatea de modificare a normelor juridice, limite care să asigure stabilitatea regulilor instituite”.

Așadar, în accepțiunea instanței de contencios constituțional, stabilitatea legislativă reprezintă o garanție a principiului încrederii legitime, astfel că instabilitatea normativă cauzată de modificările succesive și la intervale scurte de timp (în ultimii 7 ani au fost 10 modificări ale statutului judecătorilor și procurorilor), constituie o încălcare flagrantă a acestui principiu.

Astfel, din anul 2018 până în anul 2022 când a fost abrogată, Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor a fost modificată succesiv de 8 ori prin Legea nr. 242/2018, O.U.G. nr. 92/2018, O.U.G. nr. 7/2019, O.U.G. nr. 12/2019, Legea nr. 239/2019, Legea nr. 86/2021, Legea nr. 313/2021.

Legea nr. 303/2022 a intrat în vigoare la 16 decembrie 2022 și, cu toate acestea, a fost modificată la mai puțin de un an prin Legea nr. 282/2023, care a intrat în vigoare la data de 1 ianuarie 2024. Totodată, în toamna aceluiași an, tot în contextul campaniei electorale, tema pensiilor de serviciu a fost repusă în discuție de decidenții politici, iar din luna martie 2025 a fost reluată intens sub pretextul evaluării Comisiei Europene din 25 martie 2025.

Încălcarea principiului securității juridice și al încrederii legitime este cu atât mai evidentă în condițiile în care intervenția normativă vizează exclusiv personalul din sistemul justiției, deși magistrații reprezintă singura categorie profesională pentru care pensia de serviciu se bucură de protecție constituțională.

Prin urmare, nu există nicio justificare obiectivă pentru un demers legislativ care să vizeze doar pensiile de serviciu ale personalului din justiție, cu atât mai mult cu cât impactul bugetar generat de plata acestora este nesemnificativ, în timp ce restul categoriilor de pensii de serviciu, care reprezintă peste 90% din valoarea efortului bugetar pentru plata pensiilor de serviciu, nu sunt vizate de acest demers.

2. Încălcarea prevederilor art. 1 alin. (3) și (5) raportat la art. 133 alin. (1) din Constituție, sub aspectul solicitării formale a avizului Consiliului Superior al Magistraturii

În conformitate cu prevederile art. 39 alin. (3) din Legea nr. 305/2022 privind Consiliul Superior al Magistraturii, „Plenul Consiliului Superior al Magistraturii avizează proiectele de acte normative ce privesc activitatea autorității judecătorești.”

În considerentul 48 din Decizia nr. 221 din 2 iunie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 594 din 7 iulie 2020, Curtea Constituțională a reținut că:

„48. În jurisprudența sa, Curtea a circumscris sfera de cuprindere a sintagmei <acte normative ce privesc activitatea autorității judecătorești> în funcție de care se poate determina obligația legală și constituțională a autorităților competente de a solicita avizul Consiliului Superior al Magistraturii. În considerentele Deciziei nr. 901 din 17 iunie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 503 din 21 iulie 2001, Curtea a reținut că sintagma se referă <numai la actele normative care privesc în mod direct organizarea și funcționarea autorității judecătorești, precum modul de funcționare al instanțelor, cariera magistraților, drepturile și obligațiile acestora etc., pentru a nu se ajunge la denaturarea rolului Consiliului Superior al Magistraturii>. Așa fiind, Consiliul Superior al Magistraturii, ca garant al

independenței, conform art. 133 alin. (1) din Constituție, are, potrivit Legii sale organice nr. 317/2004, atribuții referitoare la apărarea judecătorilor și procurorilor împotriva oricărui act care le-ar putea afecta independența sau imparțialitatea ori ar crea suspiciuni cu privire la acestea (art. 30), cariera judecătorilor și procurorilor (art. 35), admiterea în magistratură, evaluarea, formarea și examenele judecătorilor și procurorilor (art. 36), organizarea și funcționarea instanțelor și a parchetelor (art. 37). În consecință, prin Decizia nr. 3 din 15 ianuarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 71 din 29 ianuarie 2014, Curtea a constatat că proiectele de legi care implică un aviz al Consiliului Superior al Magistraturii sunt actele normative privind statutul judecătorilor și procurorilor (care cuprind dispoziții referitoare la drepturile și îndatoririle judecătorilor și procurorilor, incompatibilități și interdicții, numirea, promovarea, suspendarea și încetarea funcției de judecător sau procuror, delegarea, detașarea și transferul judecătorilor și procurorilor, răspunderea acestora etc.), reglementat în prezent prin Legea nr. 303/2004, organizarea judiciară (instanțele judecătorești - organizare/competențe/conducere, Ministerul Public - organizare/competențe/conducere, organizarea și funcționarea Institutului Național al Magistraturii, compartimentele auxiliare de specialitate din cadrul instanțelor și al parchetelor, bugetele instanțelor și parchetelor etc.), reglementată în prezent prin Legea nr. 304/2004, precum și actele normative privind organizarea și funcționarea Consiliului Superior al Magistraturii, cu sediul materiei în Legea nr. 317/2004 (a se vedea și Decizia nr. 63 din 8 februarie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 145 din 27 februarie 2017, paragraful 104).”

Raportat la obiectul de reglementare al Legii adoptate, ce vizează modificarea pensiilor de serviciu ale magistraților – element ce ține de statutul acestei categorii profesionale –, este de netăgăduit faptul că adoptarea legii era condiționată de existența avizului Consiliului Superior al Magistraturii.

În cazul de față, la data de 20.08.2025, Ministerul Muncii, Familiei, Tineretului și Solidarității Sociale a transmis Consiliului Superior al Magistraturii proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul pensiilor de serviciu, în vederea comunicării unui punct de vedere. Ulterior, la data de 22.08.2025, același minister a revenit la adresa anterioară și a solicitat Consiliului avizul asupra proiectului de lege menționat.

Cu toate acestea, deși inițiatorul a investit Consiliul Superior al Magistraturii cu solicitarea de emitere a avizului cu privire la proiectul de lege sus-menționat, la 29 august 2025 Guvernul a aprobat o altă formă, substanțial diferită, a actului normativ decât a celui transmis CSM spre avizare, iar la 01 septembrie 2025 Executivul și-a angajat răspunderea în Parlament pe acest proiect de lege, **ceea ce echivalează cu inexistența solicitării avizului** pe proiectul de lege pe care Guvernul și-a asumat răspunderea.

A admite că ar exista posibilitatea de a se transmite un proiect incipient pentru ca, în final, asumarea răspunderii să se facă pe un cu totul alt proiect ar echivala cu lipsirea de orice finalitate a procedurii consultării puterii judecătorești, procedură căreia îi corespunde avizul CSM.

Or, avizul nu este o simplă formalitate care trebuie îndeplinită în procedura de adoptare a unui act normativ, ci este un act emis de o instituție/autoritate cu competențe/specializată în respectivul domeniu, sprijinind fundamentarea temeinică a actelor normative.

Subliniem că, deși Curtea Constituțională a admis în jurisprudența sa că, în cazul procedurii legislative ordinare derulate în Parlament, nu ar fi necesară consultarea pe fiecare amendament (par. 99 din Decizia nr. 467/2023), situația este substanțial diferită în cazul procedurii asumării răspunderii, procedură excepțională care se abate de la regulile legiferării, atribut al puterii legislative, pentru că nu suntem în prezenta unui amendament adus unui proiect de lege inițiat, ci modificarea intervine din chiar momentul declanșării procesului legislativ, prin asumarea răspunderii pe un alt proiect decât cel cu privire la care s-a efectuat consultarea.

Prin urmare, nu vorbim despre o intervenție exterioară voinței inițiatorului proiectului de lege, ci despre intenția vădită a inițiatorului de a supune aprobării un alt proiect decât cel cu privire la care a efectuat consultarea și de a nu oferi o posibilitate reală de exprimare a unui punct de vedere pe proiectul inițiat.

Din modalitatea în care Guvernul a înțeles să își îndeplinească această obligație legală rezultă cu evidență că nu s-a urmărit decât îndeplinirea formală a unei etape din procedura de legiferare, iar nu realizarea unei consultări reale și efective a sistemului judiciar, menită să contribuie la adoptarea unui act normativ care să răspundă cerințelor de calitate a legii.

Astfel cum a reafirmat Curtea Constituțională în cuprinsul Deciziei nr. 221/2020, *„principiul legalității, prevăzut de dispozițiile art. 1 alin. (5) din Constituție, interpretat în coroborare cu celelalte principii subsumate statului de drept, reglementat de art. 1 alin. (3) din Constituție, impune ca atât exigențele de ordin procedural, cât și cele de ordin substanțial să fie respectate în cadrul legiferării. Regulile referitoare la fondul reglementărilor, procedurile de urmat, inclusiv solicitarea de avize de la instituțiile prevăzute de lege, nu sunt însă scopuri în sine, ci mijloace, instrumente pentru asigurarea dezideratului calității legii, o lege care să slujească cetățenilor, iar nu să creeze insecuritate juridică. De altfel, și Comisia de la Veneția, în raportul intitulat Rule of law checklist, adoptat la cea de-a 106a sesiune plenară (Veneția, 11-12 martie 2016), reține că procedura de adoptare a legilor reprezintă un criteriu în aprecierea legalității, care constituie prima dintre valorile de referință ale statului de drept (pct. II A5). Sub acest aspect sunt relevante, între altele, potrivit aceluiași document, existența unor reguli constituționale clare în privința procedurii legislative, dezbaterile publice ale proiectelor de legi, justificarea lor adecvată, existența evaluărilor de impact de adoptarea legilor. (paragraful 32).”*

Trebuie reținut că obligația de solicitare a avizelor de la autoritățile prevăzute de lege este subsumată exigenței calității legii, dimensiune a principiului legalității, prevăzut de dispozițiile art. 1 alin. (5) din Constituția României, republicată, interpretat în coroborare cu art. 1 alin. (3) din Constituție, care consacră statul de drept.

Mai mult decât atât, în conformitate cu prevederile art. 33 alin. (2) din Legea nr. 305/2022, termenul legal de emitere a avizului de către Consiliul Superior al Magistraturii este de 30 de zile de la sesizare, iar acest termen nu a fost respectat de către inițiator în procedura de adoptare a actului normativ, neputându-se susține cu suficient temei că un interval de timp de 7 zile calendaristice este un termen rezonabil de analizare a proiectului de Lege, de dezbateră și adoptare a avizului de către un organ colegial, cum este Consiliul Superior al Magistraturii.

Prin Decizia nr. 611 din 3 octombrie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 877 din 7 noiembrie 2017, Curtea Constituțională a arătat că statul de drept presupune punerea în aplicare a prevederilor explicite și formale ale legii și ale Constituției. Cu alte cuvinte, *„sub aspectul colaborării loiale între instituțiile/autoritățile statului, o primă*

semnificație a conceptului o constituie respectarea normelor de drept pozitiv, aflate în vigoare într-o anumită perioadă temporală, care reglementează în mod expres sau implicit competențe, prerogative, atribuții, obligații sau îndatoriri ale instituțiilor/autorităților statului.” Prin urmare, „colaborarea loială presupune, dincolo de respectul față de lege, respectul reciproc al autorităților/instituțiilor statului, ca expresie a unor valori constituționale asimilate, asumate și promovate, în scopul asigurării echilibrului între puterile statului. Loialitatea constituțională poate fi caracterizată, deci, ca fiind o valoare-principiu intrinsecă Legii fundamentale, în vreme ce colaborarea loială între autoritățile/instituțiile statului are un rol definitoriu în implementarea Constituției.” (paragraful 107).

Or, raportând aceste repere stabilite în jurisprudența Curții Constituționale la modul în care Guvernul a înțeles să-și îndeplinească obligația de a solicita avizul Consiliului Superior al Magistraturii, rezultă că Executivul nu a fost interesat și nu a permis ca acest organ consultativ să-și îndeplinească rolul său constituțional, ignorând dispozițiile Legii nr. 24/2000 și pe cele ale art. 1 alin. (5) din Constituție ce urmăresc asigurarea calității actelor normative.

Or, sesizarea Consiliului Superior al Magistraturii cu o altă formă a proiectului de lege decât cel adoptat în mod real, adoptarea Legii cu nesocotirea termenului legal instituit pentru emiterea avizului Consiliului, în contextul în care un termen de 5-6 zile lucrătoare nu poate fi considerat rezonabil pentru analiza, consultarea, convocarea și adoptarea avizului de către organul colegial, conduc la concluzia că solicitarea avizului CSM a fost doar formală, contrar art. 1 alin. (3) și (5) raportat la art. 133 alin. (1) din Constituție.

3. Legea este neconstituțională în ansamblul său întrucât nesocotește flagrant exigențele constituționale referitoare la principiul securității juridice și al încrederii legitime, precum și la interzicerea discriminării, corelate cu principiul independenței justiției, în componenta sa instituțională, contrar art. 1 alin. (3) și (5), art. 16 și art. 124 alin. (3) din Constituția României.

Legea adoptată generează coexistența a trei regimuri distincte de pensionare a magistraților, rezultat al unor intervenții legislative succesive într-un interval extrem de scurt, ceea ce conduce la nesocotirea principiilor stabilității și securității juridice și creează o nouă falie între generațiile de magistrați.

Astfel, o categorie de magistrați va beneficia de pensia de serviciu conform reglementărilor valabile până la 1 ianuarie 2024, alta în temeiul Legii nr. 282/2023, aplicabilă între 1 ianuarie 2024 și momentul intrării în vigoare a noii propuneri legislative, iar ultima categorie va ieși la pensie în condițiile stabilite de aceasta din urmă.

Având în vedere diferențele majore dintre cele trei regimuri și lipsa unor motive obiective care să justifice condiții atât de divergente pentru magistrați aflați în situații comparabile, cadrul normativ actual conduce la discriminări evidente cu privire la elemente esențiale ale statutului magistratului, încălcând astfel principiul constituțional al egalității în drepturi.

Singurul criteriu de diferențiere între acești magistrați este vechimea în funcție la data intrării în vigoare a noilor norme, o simplă diferență de o zi putând determina modificări substanțiale în statut. O asemenea deosebire nu poate justifica, în nicio situație, o schimbare

atât de radicală a unei componente esențiale a statutului, mai ales că, la data intrării în profesie, cadrul legal referitor la pensionare era identic pentru toți judecătorii și procurorii.

Prin urmare, modificarea de asemenea amploare a statutului magistraților, într-un aspect fundamental pentru garantarea independenței justiției, este incompatibilă cu art. 1 alin. (5) din Constituție, în dimensiunea securității juridice și a calității legii, coroborat cu art. 124 alin. (3) din Constituție.

În acest sens, pentru identitate de rațiune, sunt pe deplin aplicabile considerentele Curții Constituționale care, prin Decizia nr. 467/2023, a sancționat lipsa de previzibilitate a unor modificări similare privind actualizarea pensiei de serviciu, subliniind că legiuitorul trebuie să facă distincția între magistrații aflați deja în sistem și cei care îl vor accesa ulterior.

Astfel, în paragraful 157 din Decizia nr. 467/2023, Curtea Constituțională reține că o asemenea propunere legislativă „*aduce în discuție o lipsă de previzibilitate a statutului juridic al persoanelor care, la data intrării în vigoare a legii, fac parte din sistemul justiției. Aceste persoane pierd un element al statutului lor consolidat la data intrării în profesie. Prin urmare, legiuitorul trebuie să facă diferența între persoanele deja aflate în structura sistemului judiciar și cele care încă nu au accesat acest sistem la data intrării în vigoare a legii. Dacă în primul caz o reglementare precum cea analizată nu poate fi acceptată, în cel de-al doilea caz, legiuitorul are o marjă de apreciere tocmai pentru că persoana va fi capabilă să previzioneze parcursul său profesional, precum și drepturile care decurg din acesta, încă de la momentul intrării în profesie*”.

Noul demers legislativ reia nu doar soluția deja declarată neconstituțională, ci introduce și alte măsuri ce afectează grav elemente fundamentale ale statutului judecătorilor și procurorilor, deși acestea, cel puțin pentru magistrații în funcție, trebuie recunoscute ca fiind consolidate încă de la momentul intrării lor în profesie, potrivit statuărilor instanței de contencios constituțional.

Legea adoptată generează discriminări și între judecătorii și procurorii civili și cei militari, care, deși desfășoară activitatea în condiții identice și pot avea aceeași vechime și vârstă la data intrării în vigoare a noii legi, ar urma să se pensioneze în condiții substanțial diferite. În timp ce magistrații civili vor fi supuși noilor condiții restrictive (pensionare la 65 de ani, vechime de 35 de ani, pensie de 55% din media veniturilor brute, plafonată la 70% din ultimul venit net, eliminarea vechimilor asimilate și o tranziție inaplicabilă celor mai mulți), judecătorii și procurorii militari vor continua să beneficieze de regimul mult mai avantajos prevăzut de Legea nr. 223/2015 (pensionare între 45 și 52 de ani, reducere a vârstei cu până la 13 ani, vechime totală de 25 de ani, dintre care 15 în funcție, și pensie de 65% din media veniturilor brute, fără plafon sub ultimul venit net).

Discriminarea devine și mai evidentă în comparație cu regimul ofițerilor de poliție judiciară. Astfel, un ofițer care își desfășoară întreaga activitate în echipă și sub coordonarea procurorului va putea ieși la pensie la o vârstă cuprinsă între 45 și 52 de ani (în 2035, la finalul perioadei de tranziție), cu vechime totală de 25 de ani, dintre care 15 în funcție, beneficiind de o pensie de 65% din media veniturilor brute și plafonată la ultimul venit net. În schimb, procurorul care l-a coordonat se va putea pensiona abia la 65 de ani, cu o vechime de 35 de ani, dintre care 25 în funcție, și va primi o pensie de doar 55% din media veniturilor brute, plafonată la 70% din ultimul venit net – quantum similar celui al ofițerului, dar obținut după două decenii în plus de activitate.

4. Legea încalcă art. 114 din Constituție cu referire la condițiile în care Guvernul își poate angaja răspunderea asupra unui proiect de lege

Procedura angajării răspunderii Guvernului asupra unui proiect de lege trebuie să se refere la o situație care, fără a fi extraordinară, necesită o rezolvare ce nu poate fi amânată.

În Decizia nr. 28 din 29 ianuarie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 165 din 28 februarie 2020, Curtea Constituțională atrage atenția asupra consecințelor grave pe care le poate avea această procedură, „întrucât proiectul de lege propus într-o asemenea procedură poate fi adoptat fără dezbateri, fără explicații, Guvernul putând respinge pur și simplu orice amendament”. Cu toate acestea, Guvernul își poate angaja răspunderea politică pentru orice fel de proiect de lege, excluzând o lege de revizuire a Constituției, fără a afecta în vreun fel «monopolul legislativ al Parlamentului», dacă se respectă condițiile prevăzute de Constituție.

Într-o serie de decizii vizând interpretarea art. 114 din Constituție (a se vedea, inter alia, Decizia nr. 1655 din 28 decembrie 2010, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 51 din 20 ianuarie 2011 sau Decizia nr. 29 din 29 ianuarie 2020, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 128 din 19 februarie 2020) Curtea Constituțională a statuat asupra condițiilor ce trebuie îndeplinite cumulativ pentru ca Guvernul să își poată angaja răspunderea:

„1) existența unei urgențe în adoptarea măsurilor conținute în legea asupra căreia Guvernul și-a angajat răspunderea;

2) necesitatea ca reglementarea în cauză să fie adoptată cu maximă celeritate;

3) importanța domeniului reglementat;

4) aplicarea imediată a legii în cauză”.

Guvernul **nu** are, așadar, o competență discreționară de a-și angaja răspunderea, ci trebuie să considere o serie de criterii obiective anterior menționate referitoare la necesitatea reglementării cu celeritate a domeniului vizat.

În paragraful 46 al Deciziei nr. 29 din 29 ianuarie 2020, citată anterior, Curtea Constituțională a reținut următoarele:

„Câtă vreme soluția legislativă anterior identificată și promovată de Guvern se află în procedură parlamentară, iar în acest domeniu s-au succedat reglementări contradictorii adoptate succesiv de Parlament și Guvern, contestate la Curtea Constituțională ..., cu privire la care este de notorietate că au produs controverse în spațiul public, angajarea răspunderii Guvernului în cauză, fără o temeinică fundamentare, pune în discuție nu doar nerespectarea dispozițiilor art. 114 din Constituție, prin neîntrunirea condițiilor constituționale ale angajării răspunderii Guvernului asupra unui proiect de lege, ci și încălcarea obligației de loialitate constituțională care trebuie să caracterizeze raporturile dintre autoritățile publice, în cadrul regimului de separație și echilibru al puterilor în cadrul statului de drept.”

Totodată, prin Decizia nr. 1557 din 18 noiembrie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 40 din 19 ianuarie 2010, Curtea Constituțională a reținut că „Angajarea răspunderii Guvernului potrivit art. 114 din Constituție reprezintă o procedură complexă ce implică raporturi de natură mixtă, deoarece, pe de o parte, prin conținutul său este un act ce emană de la executiv, și, pe de altă parte, prin efectul său, fie produce un act de legiferare - așa cum este în speța de față -, fie se ajunge la demiterea Guvernului. Așa fiind, angajarea răspunderii asupra unui proiect de lege reprezintă o modalitate legislativă indirectă

de adoptare a unei legi care, neurmând procedura parlamentară obișnuită, este practic adoptată tacit în absența dezbaterilor, Guvernul ținând cont sau nu de amendamentele făcute. La această modalitate simplificată de legiferare trebuie să se ajungă în extremis atunci când adoptarea proiectului de lege în procedură obișnuită sau în procedura de urgență nu mai este posibilă ori atunci când structura politică a Parlamentului nu permite adoptarea proiectului de lege în procedura uzuală sau de urgență.”

În raport cu aceste statuări ale Curții Constituționale, Guvernul României nu avea deschisă posibilitatea constituțională de a modifica regimul juridic al pensiilor de serviciu ale magistraților pe calea angajării răspunderii, câtă vreme:

i. Nu era îndeplinită condiția referitoare la existența unei urgențe în adoptarea măsurilor conținute în legea asupra căreia Guvernul și a angajat răspunderea:

Din analiza „Expunerii de motive” reiese faptul că necesitatea adoptării acestei legi se fundamentează, în esență, pe două considerente:

- a) Obligația aducerii la îndeplinire a angajamentelor asumate de România în fața Comisiei Europene în cadrul Mecanismului de Redresare și Reziliență, adoptat prin Regulamentul (UE) 2021/241, respectiv a Jalonului nr. 215 din cadrul Planului Național de Redresare și Reziliență, care privește „intrarea în vigoare a cadrului legislativ pentru reducerea cheltuielilor cu pensiile speciale”;
- b) Situația economică dificilă în care România se află la momentul actual, deficitul bugetului general consolidat atingând, în anul 2024, un nivel de 9,3% din PIB, datoria publică exprimată ca procent din PIB crescând cu 5,9 puncte procentuale în raport cu anul precedent. S-a arătat și faptul că motivul accentuării dezechilibrului bugetar – potrivit BNR – este reprezentat de majorarea abruptă a cheltuielilor bugetare exprimate ca procent în PIB (creșterea de la 40,6 la 43,5 la sută), fapt generat inclusiv de cheltuielile privind pensii și salarii. „Astfel, în lipsa unor măsuri urgente, nivelul crescut al cheltuielilor publice va genera o continuă creștere a datoriei guvernamentale și a costurilor aferente acesteia, precum dobânzile”...

Or, niciuna dintre cele două considerente nu poate, în realitate, justifica caracterul urgent al măsurilor ce se doresc adoptate pe calea angajării răspunderii guvernamentale.

a) În ceea ce privește argumentul vizând angajamentele asumate în fața Comisiei Europene în cadrul Mecanismului de Redresare și Reziliență, se poate observa că acesta este dezvoltat cu omiterea unor elemente esențiale privind modul de apreciere a îndeplinirii Jalonului 215 din PNRR.

În esență, argumentația Guvernului subsumată adoptării legii de față în considerarea necesității îndeplinirii obligațiilor din PNRR, face referire la împrejurarea că „reglementările actuale, în forma adusă acestora ca urmare a Deciziei nr. 467/2023, precum și a Deciziei nr. 724/2024”, (care au instituit câteva principii care stabilesc sistemul actual de pensii de serviciu ale magistraților), după intrarea lor în vigoare, au condus la emiterea de către Comisia Europeană a Deciziei nr. 3847 din 28 mai 2025, prin care s-a stabilit suspendarea plății unei sume de 869 de milioane de euro din cadrul PNRR.

Altfel spus, prin „Expunerea de motive” se încearcă acreditarea ideii că forma legii actuale nu corespunde, în privința principiilor pe care este construită, cerințelor asumate de România în fața Comisiei Europene în privința reformei pensiilor speciale.

Or, după cum este cunoscut, modificarea cadrului normativ al pensiilor de serviciu ale magistraților intervenită prin intermediul Legii nr. 282/2023 (așadar, cu luarea în considerare a statuărilor Curții Constituționale făcute în Decizia nr. 467 din 2 august 2023, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 727 din 7 august 2023) a fost apreciată de către Comisia Europeană, la data de 15 octombrie 2024, ca îndeplinind obligațiile asumate de România în cadrul Jalonului 215 din PNRR.

Potrivit informărilor publice realizate de Guvernul României prin intermediul ministerului de resort (MIPE), procesul de evaluare a îndeplinirii ȋntelor și jaloanelor PNRR aferente cererii de plată nr. 3 a fost suspendat, abia ulterior, ca urmare a modificării cadrului legal privind pensiile speciale intervenite, pe de o parte, în privința pensiilor militare de stat și, pe de altă parte, în privința modului de impozitare a anumitor categorii de pensii de serviciu (prin adoptarea Deciziei Curții Constituționale nr. 724 din 19 decembrie 2024, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 91 din 31 ianuarie 2025, prin care a fost constată neconstituționalitatea măsurii impozitării progresive).

Trebuie amintite aici aspectele reținute de Consiliul Superior al Magistraturii în cuprinsul avizului său referitor la propunerea legislativă care s-a aflat pe rolul Parlamentului sub nr. PL-x nr. 103/8.04.2025 (și care a fost motivată similar sub acest aspect): *„elementul cheie în evaluarea realizată de Comisia Europeană este reprezentat de soluția de impozitare, iar nu de condițiile de pensionare prevăzute de legislația privind statutul magistraților, reforma realizată prin Legea nr. 282/2023 cu privire la condițiile de pensionare fiind evaluată de către Comisie ca fiind satisfăcătoare pentru îndeplinirea obiectivului 215, potrivit comunicării realizate de aceasta la data de 15 octombrie 2024. De altfel, condițiile de pensionare stabilite prin Legea nr. 282/2023 au format obiectul unor consultări prealabile consistente, fiind agreate de Guvernul României și Comisia Europeană. Pe aceste premise, întrucât solicitarea Comisiei Europene nu a vizat în niciun fel modificarea condițiilor de pensionare a magistraților, intervenția normativă propusă sub acest aspect este ab initio lipsită de justificare”*.

Aceste argumente, care au susținut opinia Consiliului Superior al Magistraturii cu privire la lipsa caracterului motivat al proiectului de lege PL-X nr. 103/2025 (cu obiect de reglementare identic și care se afla în procedură parlamentară la momentul inițierii celui de față), sunt cu atât mai relevante în dovedirea neîndeplinirii cerinței vizând urgența legii în cauză cu cât ele se aplică de această dată unei legi (motivată pe aceleași aspecte, având același obiect de reglementare) care a fost adoptată într-o procedură care înlătură, în mare parte, rolul puterii legiuitoare.

Mai mult, nicio condiționalitate care decurge din Planului național de redresare și reziliență nu poate justifica derogarea de la reperele stabilite de instanța de contencios constituțional, cu atât mai mult cu cât acest aspect a fost analizat deja de Curtea Constituțională în Decizia nr. 467/2023, prin care a statuat că *„Jalonul nr. 215 privind reforma sistemului public de pensii face parte din Planului național de redresare și reziliență (PNRR) partea 2, componenta 8 Reforma fiscală și reforma pensiilor, care, în contextul problematicei pensiilor de serviciu, menționează necesitatea legiferării „luând în considerare și jurisprudența Curții Constituționale”*.

Or, reglementările propuse nu numai că nu au nicio justificare din perspectiva vreunei cerințe a Comisiei Europene, dar, în egală măsură, se constituie într-o veritabilă nesocotire a jurisprudenței Curții Constituționale referitoare la statutul judecătorilor și procurorilor.

În plus, existența în procedură parlamentară, din luna aprilie 2025, a unui proiect de lege (promovat în considerarea aceluiași motiv legat de necesitatea deblocării procedurilor PNRR aferente jalonului 215), fără ca Guvernul, anterior punerii în dezbatere publică a propriului proiect de lege, să fi întreprins vreun demers pe lângă Parlamentul României în condițiile permise de art. 76 alin. (3) din Constituția României, face ca argumentul privind caracterul urgent al intervenției legislative să nu beneficieze de suport real. De altfel, prin inițierea, în paralel cu procedura legislativă desfășurată de Parlament a unui demers legislativ propriu, având același obiectiv și vizând aceeași materie de reglementare, Guvernul a ales practic să ignore cu desăvârșire activitatea desfășurată anterior de Legislativ cu privire la problematica în discuție și, desconsiderând rolul procedurilor clasice de legiferare, a preferat să ia în propriile mâini problema modificării cadrului legislativ al pensiilor de serviciu din sistemul de justiție, prin forțarea limitelor constituționale ale mecanismului asumării răspunderii guvernamentale.

Lipsa unei legături reale între argumentul invocat de Guvern privind necesitatea închiderii jalonului PNRR privind reforma în domeniul pensiilor de serviciu, pe de o parte, și conținutul normativ al legii, pe de altă parte, este relevantă, în plus, de faptul că deși jalonul în cauză vizează toate categoriile de pensii de serviciu, intervenția Guvernului le-a vizat exclusiv pe cele din domeniul justiției. Or, această împrejurare nu face altceva decât să demonstreze lipsa caracterului urgent al măsurii legislative impuse de Guvern, în condițiile în care nu este deloc clar de ce pentru restul pensiilor de serviciu ar fi posibilă temporizarea intervenției legislative (până în prezent nefiind demarată nicio intervenție legislativă sub acest aspect), iar pentru pensiile de serviciu din justiție este necesară declanșarea unei proceduri legislative cu caracter excepțional.

b) Argumentele invocate în legătură cu situația economică dificilă în care se află la acest moment statul român nu sunt, nici ele, de natură să justifice urgența legii, având în vedere faptul că, potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, o motivare bazată pe argumente de natură economică *„ar putea acredita ideea unei urgențe a măsurilor în cauză și a necesității de adoptare cu celeritate a modificărilor legislative dacă ar fi însoțită și de o fundamentare, în conformitate cu dispozițiile Legii nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă”* (paragraful 38 al Deciziei Curții Constituționale nr. 29/2020).

O astfel de fundamentare ar fi fost necesară cu atât mai mult cu cât din „Expunerea de motive” nu se înțelege cu claritate în ce fel „cea mai amplă creștere produsă în ultimii 30 de ani” a deficitului bugetar comparativ cu anul anterior a fost generată de pensiile de serviciu ale magistraților, în condițiile în care cifrele indicate în cuprinsul expunerii sunt aferente anului 2024, an în care nici pensiile și nici salariile din sistemul de justiție nu au înregistrat vreo creștere comparativ cu cele stabilite pentru anul 2023.

Astfel fiind, referirea generică, la *„majorarea abruptă a cheltuielilor bugetare exprimate ca procent în PIB, creștere de la 40,6 la 43,5 la sută) (...) generat inclusiv de pensii și salarii”*, nu poate fi invocată drept argument al caracterului urgent al legii, câtă vreme, pe de o parte, așa cum am arătat, pensiile și salariile din justiție nu au crescut în anul 2024, iar, pe de altă parte, o creștere a pensiilor și salariilor altor categorii de bugetari nu poate justifica măsura legislativă de față (și cu atât mai puțin urgența ei).

Tocmai urgența cu care Parlamentul a reușit să se mobilizeze pentru a respinge definitiv proiectul similar de lege, aflat pe rolul său încă din luna aprilie 2025, face dovada deplină a posibilității ca legea (dacă era, în mod real, necesară) să fie adoptată în cadrul procedurilor parlamentare obișnuite. De aceea, respingerea proiectului legislativ inițial, având un obiect de reglementare și o motivare identice cu cel adoptat în procedura reglementată de art. 114 din Constituție, face dovada deplină a faptului că Parlamentul a apreciat că legea în vigoare trebuie menținută, o modificare a actualei reglementări nefiind necesară și, în niciun caz, urgentă.

Nu în ultimul rând, așa cum s-a arătat în cele ce preced, modificarea legislativă are ca obiect exclusiv personalul din sistemul judiciar, deși magistrații constituie singura categorie profesională pentru care pensia de serviciu beneficiază de protecție constituțională, neexistând vreo justificare obiectivă pentru o intervenție legislativă ce vizează doar pensiile de serviciu ale magistraților.

Din chiar Expunerea de motive rezultă că impactul bugetar estimat este 0, astfel încât justificarea urgenței prin ieșirea din situația de criză financiară este evident o premisă falsă, ceea ce echivalează cu lipsa justificării adoptării soluției legislative a asumării răspunderii.

ii. Nu era îndeplinită nici condiția ca reglementarea în cauză să fie adoptată cu maximă celeritate:

Angajarea răspunderii Guvernului asupra unui proiect de lege trebuie să reprezinte o soluție extremă, la care Guvernul poate recurge doar atunci când, pentru adoptarea într-un timp scurt a proiectului, nici procedura de urgență și nici procedura ordonanțelor de urgență nu mai pot da rezultatele scontate, ori atunci când structura politică a Parlamentului nu permite adoptarea proiectului de lege în procedura uzuală sau de urgență. În speță însă nu se pune aceeași problemă, întrucât, atunci când există o majoritate parlamentară care rezultă din faptul că partidele respective au format Guvernul, adoptarea sub forma asumării răspunderii nu este oportună (a se vedea în acest sens, Decizia nr. 1655 din 28 decembrie 2010, precitată).

Faptul că încă din luna aprilie 2025 pe rolul Parlamentului a fost înregistrat un proiect de lege cu obiect de reglementare identic care - dacă motivele promovării sale (similare cu cele avute în vedere în Expunerea de motive a prezentei legi) ar fi avut un caracter justificat – ar fi putut fi adoptat în marja de timp aferentă procedurilor parlamentare clasice, astfel încât să fie asigurată intrarea lui în vigoare la aceeași dată la care este prevăzută intrarea în vigoare a legii de față (1.10.2025) reprezintă, în sine, cea mai clară dovadă a faptului că în cauză nu erau îndeplinite condițiile pentru angajarea răspunderii Guvernului.

Este adevărat că acest proiect de lege a fost respins definitiv de Camera decizională (Senatul) la data de 22 august 2025, însă acest aspect nu este de natură să înlăture viciul de neconstituționalitate extrinsecă legat de încălcarea art. 114 din Constituție, întrucât:

Sub acest aspect, credem că repunerea proiectului PL-x nr. 103/2025 pe ordinea de zi a Camerei decizionale (Senatul) exclusiv în scopul evitării suprapunerii acestuia cu proiectul unei legi având un obiect de reglementare identic și asupra căruia Guvernul anunțase public că intenționează să-și asume răspunderea, nu poate acoperi viciul de neconstituționalitate creat, încălcarea dispozițiilor Legii fundamentale fiind, dimpotrivă, agravată. Faptul că repunerea în dezbaterea Parlamentului s-a făcut cu scopul vădit de a înlătura o posibilă piedică procedurală în calea asumării răspunderii Guvernului - asupra unei legi vizând, în esență, aceleași măsuri,

motivate similar, însă reglementate mai restrictiv - este relevant în primul rând de demararea în regim de sesiune extraordinară a procedurilor parlamentare necesare respingerii proiectului inițial, însă abia ulterior punerii în dezbatere publică a proiectului dorit de Guvern.

Procedând astfel, cele două puteri au făcut dovada unui caracter vădit neloyal al comportamentului lor în raporturile avute cu puterea judecătorească, în condițiile în care puterea executivă și cea legiuitoare au conlucrat pentru adoptarea, într-o procedură lipsită de dezbateri și de posibilitatea de a formula amendamente, a unui act normativ cu consecințe destabilizatoare asupra sistemului de justiție.

Iată de ce simplul fapt al respingerii proiectului PL-x nr. 103/2025 nu este de natură să ofere condițiile procedurale necesare adoptării *Legii pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul pensiilor de serviciu*, sub aspectul condiției vizând inexistența în dezbatere parlamentară a unei legi având același obiect.

Chiar admitând că utilizarea mecanismului angajării răspunderii Guvernului ar fi admisibilă, aceasta capătă un evident caracter abuziv în raport cu faptul că Guvernul nu a făcut altceva decât să refuze să accepte voința Legislativului, forțând o revenire a puterii legislative asupra soluției adoptate, imediat după adoptarea ei. În acest fel, pe calea asumării răspunderii, Guvernul a reușit să își impună propria voință în materie legislativă, peste cea exprimată cu claritate de Parlament.

Astfel, prin respingerea definitivă a proiectului de lege înregistrat la Camera Deputaților sub nr. PL-x 103/2025, Parlamentul și-a manifestat cu claritate voința de a menține legea în vigoare.

Dacă nu ar fi fost așa, soluția ar fi fost alta, câtă vreme o achiesare la poziția adoptată de Guvern ar fi presupus o adoptare a proiectului PL-x 103/2025, eventual cu o amendare a textului adoptat deja de Camera Deputaților, între altele, cu privire la condițiile de ieșire la pensie sau la modalitatea de eșalonare a perioadelor tranzitorii (aspecte asupra cărora proiectul asumat de Guvern conține condiții mult mai restrictive decât PL-x nr. 103/2025, respins definitiv de Parlament).

Nu în ultimul rând, soluția adoptată în data de 22 august 2025 de Parlament, de respingere a proiectului de lege similar celui asumat de Guvern, face dovada cea mai clară a faptului că motivul vizând necesitatea îndeplinirii condițiilor asumate în PNRR este neîntemeiat, atâta vreme cât, în caz contrar, importanța mizei ar fi făcut să fie puțin probabilă soluția de respingere definitivă a PL-x 103/2025, care a fost motivat, în esență, pe același considerent.

iii. Nu erau întrunite elementele care vizau cerința legată de importanța domeniului reglementat.

Se poate observa că, potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, Guvernului nu-i este permis să apeleze la procedura reglementată de art. 114 din Constituție atunci când în respectiva materie s-au succedat reglementări adoptate succesiv de Parlament, contestate la Curtea Constituțională, cu privire la care este de notorietate că au produs controverse în spațiul public (a se vedea paragraful 46 al Deciziei nr. 29/2020);

Acest aspect este pe deplin dovedit de numeroasele încercări legislative anterioare de eliminare a pensiilor de serviciu ale magistraților, de bogata și îndelungată jurisprudență a Curții

Constituționale în această materie, dar și de dezbaterile multiple din spațiul public (inclusiv în mass-media), care sunt de notorietate.

iv. Nu era îndeplinită cerința vizând aplicarea imediată a legii.

Sub acest aspect prezintă relevanță faptul că odată neîndeplinită cerința privind caracterul urgent al intervenției legislative, nici ultima condiție referitoare la necesitatea aplicării imediate a legii nu poate fi considerată ca îndeplinită.

Astfel, simpla stabilire a unei date calendaristice apropiate ca moment în timp de data adoptării legii pe calea procedurii excepționale prevăzute de art. 114 din Constituție, nu poate reprezenta, *per se*, o dovadă a necesității intrării imediate în vigoare a noi legi, câtă vreme data de 01.10.2025, ca dată a intrării în vigoare a noii legi nu poate fi justificată obiectiv, ca fiind absolut necesară. Niciun argument nu se opune unei concluzii în sensul că această dată putea la fel de bine cea de 01.01.2026, în condițiile în care – așa cum am arătat anterior – termenele limită impuse de Comisia Europeană pentru realizarea jalonului 215 vizează măsuri legislative diferite de cele adoptate prin legea de față (identificarea unor soluții care să rezolve problema depășirii de către unele dintre pensiile de serviciu aflate în plată a nivelului drepturilor salariale lunare din perioada de activitate).

Pentru toate aceste considerente, vă rugăm să constatați că legea de față are un caracter neconstituțional izvorât din adoptarea ei pe calea angajării răspunderii de către Guvern, în temeiul art. 114 din Constituție, fără ca vreuna dintre condițiile impuse de Curtea Constituțională ca fiind necesare pentru a putea reține incidența acestor dispoziții să fi fost îndeplinită.

Prin Decizia nr. 1.431 din 3 noiembrie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 758 din 12 noiembrie 2010, Curtea Constituțională, în interpretarea dată dispozițiilor art. 114 din Constituție, a statuat că *„acceptarea ideii potrivit căreia Guvernul își poate angaja răspunderea asupra unui proiect de lege în mod discreționar, oricând și în orice condiții, ar echivala cu transformarea acestei autorități în autoritate publică legiuitoare, concurentă cu Parlamentul în ceea ce privește atribuția de legiferare. Or, o astfel de interpretare dată dispozițiilor art. 114 din Legea fundamentală este în totală contradicție cu cele statuate de Curtea Constituțională în jurisprudența citată (n.n. - Decizia Curții Constituționale nr. 1.557/2009) și, prin urmare, în contradicție cu prevederile art. 147 alin. (4) din Constituție, care consacră obligativitatea erga omnes a deciziilor Curții Constituționale, și încalcă în mod flagrant dispozițiile art. 1 alin. (4) și art. 61 alin. (1) din Constituție.”*

v. Tehnica de asumare a răspunderii încalcă normele de tehnică legislativă și a fost folosită abuziv

În acord cu jurisprudența Curții Constituționale (Decizia nr. 147/2003), asumarea răspunderii în maniera în care a fost făcută, asupra unui număr de peste 20 de acte normative, care reglementează domenii din cele mai diverse, încalcă normele de tehnică legislativă. Simplă divizare în 5 pachete legislative nu poate acoperi viciul de neconstituționalitate de vreme ce asumarea răspunderii s-a făcut într-o ședință unică, printr-un procedeu artificial menit a conferi o aparență de legalitate.

În realitate, nu se poate susține că asumarea răspunderii Guvernului este divizată în 5 pachete, asumarea răspunderii Guvernului fiind unică, indiferent de denumirea sub care ar fi grupate actele normative asupra cărora se angajează răspunderea.

În concluzie, în considerarea celor anterior menționate, se impune ca, și în situația de față, comportamentul Guvernului să fie sancționat, ca fiind contrar rigorilor constituționale impuse de dispozițiile art. 114 din Constituție, iar legea să fie declarată neconstituțională în ansamblul ei.

II. Motive de neconstituționalitate intrinsecă:

Legea contravine, în esență, dispozițiilor constituționale cuprinse în art. 1 alin. (3), care consacră statul de drept și caracterul democratic al statului și alin. (5) referitor la principiile calității legii și securității juridice, art. 15 alin. (2) referitor la neretroactivitatea legii civile, art. 16 alin. (1) referitor la principiul egalității în fața legii, art. 124 alin. (3) privind independența judecătorilor, precum și în art. 147 alin. (4) privind efectele deciziilor Curții Constituționale.

Astfel, se poate observa că după doar doi ani de la operarea ultimelor modificări legislative în materia pensiilor de serviciu ale magistraților, adoptate prin Legea nr. 282/2023, legiuitorul a ales să intervină din nou în această materie, schimbând într-un mod substanțial regimul juridic al pensiilor de serviciu ale magistraților, atât în privința condițiilor necesare pentru dobândirea dreptului la pensia de serviciu, cât și în privința cuantumului acestei pensii.

Procedând astfel, legiuitorul nu doar că nu și-a îndeplinit obligația prevăzută de art. 1 alin. (5) din Constituție de a asigura un cadru normativ previzibil din perspectiva coerenței și stabilității dispozițiilor legale - cu consecința generării unei insecurități juridice și a incertitudinii subiectelor de drept vizate cu privire la conduita de urmat - ci, contrar dispozițiilor art. 147 alin. (4) din Constituție, s-a abătut de la limitele trasate anterior de Curtea Constituțională în privința reglementării acestei materii și a afectat grav principiul independenței justiției, consacrat de art. 124 din Constituție.

1. Încălcarea dispozițiilor art. 1 alin. (5) din Constituție privind principiul legalității:

Potrivit bogatei jurisprudențe a Curții Constituționale, autoritatea legiuitoare, Parlamentul sau Guvernul, după caz, are obligația de a edicta norme care să respecte trăsăturile referitoare la claritate, precizie, previzibilitate și predictibilitate. Referitor la cerințele de claritate, precizie și previzibilitate ale normei juridice, Curtea Constituțională, prin Decizia nr. 903 din 6 iulie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 584 din 17 august 2010, Decizia nr. 743 din 2 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 579 din 16 august 2011 ori Decizia nr. 662 din 11 noiembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 47 din 20 ianuarie 2015, a reținut că art. 1 alin. (5) din Constituție consacră principiul respectării obligatorii a legilor.

Pentru a fi respectată de destinatarii săi, legea trebuie să îndeplinească anumite cerințe de claritate, precizie și previzibilitate, astfel încât acești destinatari să își poată adapta în mod corespunzător conduita. Prin Decizia nr. 1 din 11 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial

al României, Partea I, nr. 53 din 23 ianuarie 2012, Curtea Constituțională a precizat că previzibilitatea legii presupune ca aceasta să fie suficient de precisă și clară pentru a putea fi aplicată, altfel spus să permită persoanelor interesate – care pot apela la nevoie la sfatul unui specialist – să prevadă într-o măsură rezonabilă, în circumstanțele speței, consecințele care pot rezulta dintr-un act determinat.

În ce privește relevanța constituțională a normelor de tehnică legislativă, Curtea Constituțională a reținut, în jurisprudența sa, că *«prin reglementarea normelor de tehnică legislativă, legiuitorul a impus o serie de criterii obligatorii pentru adoptarea oricărui act normativ, a căror respectare este necesară pentru a asigura sistematizarea, unificarea și coordonarea legislației, precum și conținutul și forma juridică adecvate pentru fiecare act normativ. De aceea, respectarea acestor norme concură la asigurarea unei legislații ce respectă principiul securității raporturilor juridice, având claritatea și previzibilitatea necesare. Totodată, trebuie avute în vedere și dispozițiile constituționale ale art. 142 alin. (1), potrivit cărora „Curtea Constituțională este garantul supremației Constituției”, și cele ale art. 1 alin. (5), potrivit cărora „în România, respectarea [...] legilor este obligatorie”»*. [Decizia Curții Constituționale nr. 729 din 13 decembrie 2023, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 130 din 15 februarie 2024, para 57].

De asemenea, Curtea Constituțională a mai reținut că *„normele de tehnică legislativă referitoare la integrarea proiectului de lege în ansamblul legislației statuează că actul normativ trebuie să se integreze organic în sistemul legislației, scop în care actul normativ trebuie corelat cu prevederile actelor normative de nivel superior sau de același nivel cu care se află în conexiune.”* (Decizia Curții Constituționale nr. 729/2023, para 58)

Or, legea de față încalcă cerințele impuse de legea fundamentală prin art. 1 alin. (5), atât în privința cerințelor de claritate, precizie, cât și în privința cerințelor de predictibilitate și stabilitate juridică, care alcătuiesc principiul securității legislative.

- a) În privința cerințelor vizând claritatea legii, apreciem că introducerea noțiunii de „*vechime totală în muncă*” este susceptibilă să conducă la încălcarea exigențelor de calitate și previzibilitate statuate în mod constant în jurisprudența Curții Constituționale, pentru următoarele considerente:
- noțiunea de „*vechime totală în muncă*” nu este definită în cuprinsul Legii și nici nu sunt prezentate elemente în baza cărora să poată fi determinată, aspect ce conduce la neclaritatea normei, câtă vreme Legea nr. 303/2022, în forma actuală, folosește noțiunile de „*vechime în muncă*”, „*vechime în funcție*”, „*vechime în specialitate*” și „*vechime în magistratură*.”
 - noțiunea de „*vechime în muncă*” are înțeles diferit în cuprinsul normelor care ar putea constitui dreptul comun (Codul muncii, Legea nr. 360/2023) și cu care dispozițiile Legii nr. 303/2022 și ale Legii nr. 567/2004 se completează; astfel, Legea nr. 360/2023 privind sistemul public de pensii se referă exclusiv la vechimea în muncă, care include *perioade necontributive* și *perioade asimilate stagiului de cotizare*, fiind astfel indisolubil legată de conceptul de contributivitate; Codul muncii reglementează vechimea în muncă ca fiind activitatea prestată în temeiul unui contract individual de muncă.
 - introducerea condiției suplimentare de vechime în muncă este complet necorelată cu celelalte două condiții impuse cumulativ, respectiv cea de vechime în magistratură și

vârsta, fiind neclar chiar din perspectiva unui magistrat cum se interpretează previzibil textul de lege. Astfel, o primă interpretare pe care ar putea-o primi textul este aceea că îndeplinirea condiției de vechime în muncă ar trebui să se facă în 2031. În această interpretare, prin introducerea condiției suplimentare de vechime în muncă, încă de la etapa din 2031, persoanele care au intrat la 22 ani în magistratură și fac vechimea în magistratură în 2031, vor trebui să îndeplinească suplimentar și condiția de vechime în muncă de 26 de ani și 6 luni (care crește progresiv ulterior), astfel încât această categorie în mod evident nu va îndeplini condiția de vechime în muncă în 2031 (decât dacă ar fi lucrat în timpul facultății), ceea ce înseamnă că, de fapt, începând cu anul 2031, beneficiul etapizării nu poate în mod obiectiv profita niciunei persoane care a intrat în magistratură la 22 ani, creându-se astfel o discriminare între magistrați în funcție de vârsta la care au intrat în magistratură (discriminare pe criteriu de vârstă). Într-o altă posibilă interpretare s-ar putea susține că o persoană s-ar putea pensiona începând cu vârsta de 56 de ani și 6 luni, sub condiția vechimii în muncă de cel puțin 26 de ani și 6 luni. În această interpretare, textul ar fi practic lipsit de utilitate practică, fiind evident că pentru o persoană care avea vechime de 25 de ani în funcție la 47 de ani, acesta va îndeplini și condiția de vechime în muncă la 56 de ani și 6 luni. În realitate, condiția nou introdusă este lipsită de orice logică, în oricare dintre variante s-ar putea susține că se interpretează textul.

- interpretarea noțiunii de vechime totală în muncă în sensul rezultat din legislația din domeniul pensiilor din sistemul public ar putea conduce la excluderea persoanelor care au contribuit în alte sisteme de pensii (ex. avocați).
- mai mult, din perspectiva cerințelor de predictibilitate și stabilitate juridică, care alcătuiesc principiul securității legislative, reglementarea unei condiții suplimentare de vechime totală în muncă de 35 de ani (specifică regimului pensiei de drept comun) suprapusă peste cea de vechime de 25 de ani numai în funcțiile prevăzute de lege (specifică fundamentului acordării pensiei de serviciu) *diluează noțiunea de pensie de serviciu a magistraților*, strâns legată de conceptul de „carieră în magistratură”, prin preluarea unor elemente specifice stabilirii pensiei în sistemul de drept comun și aplicarea acesteia la regimul juridic al pensiei de serviciu;
- cu atât mai mult, opțiunea inițiatorilor de a condiționa beneficiul pensiei de serviciu de existența unei vechimi totale în muncă de 35 de ani, care poate fi compusă din tranșe de vechime fără legătură cu specialitatea/domeniul juridic, este străină de fundamentul acordării pensiei de serviciu a magistraților.

b) Prevederile art. V alin. (3) din Lege sunt neclare pentru următoarele considerente:

- **nu indică cum se stabilește „data pensionării” – care, potrivit textului, nu este data reală a pensionării ci o valoare ipotetică, de calcul, din moment ce din ea se scad cei maxim 5 ani care se valorifică –, permițând două variante de calcul.**

Pentru exemplificare, pentru o persoană care a devenit judecător în anul 2007, după ce anterior a fost 5 ani avocat, sunt posibile variante de calcul:

1. dacă se consideră „data pensionării” ca fiind data în care persoana împlinește vechimea minimă de 20 de ani pe care trebuie să o aibă doar ca judecător (care se obține prin

scăderea din vechimea generală de 25 de ani a celor maxim 5 ani care se pot valorifica), atunci la anul 2007 se adaugă 20 de ani, rezultând că „data pensionării” este **2027**, și, întrucât acest an se încadrează la lit. b), această persoană valorifică **4 ani** din avocatură, cu consecința că se va pensiona în anul **2028**.

2. dacă se consideră „data pensionării” ca fiind anul în care persoana împlinește vechimea generală de 25 de ani, atunci la anul 2007 se adaugă 25 de ani, rezultând că „data pensionării” este **2032**, și, întrucât acest an se încadrează la lit. d), persoana valorifică **2 ani** din avocatură, cu consecința că se va pensiona în anul **2030**.

În consecință, această persoană s-ar putea pensiona:

1. fie, în temeiul lit. b), în anul **2028**, cu o vechime de 4 ani ca avocat și de 21 de ani doar ca judecător,

2. fie, în temeiul lit. d), în anul **2030**, cu o vechime de 2 ani ca avocat și de 23 de ani doar ca judecător.

În aceste condiții, ar fi fost necesar ca textul să definească clar cum se stabilește „data pensionării”.

- **Dacă s-ar aprecia că, din cele două variante de stabilire a „datei pensionării”, corectă este varianta de la pct. 2, ar trebui să se constate și faptul că, în această variantă, persoanele care se încadrează în ipotezele de la lit. a), b) și parțial c) ale art. V alin. (3) îndeplinesc condițiile de pensionare în temeiul legii în vigoare.**

Astfel, dacă considerăm că „data pensionării” este anul în care se împlinește vechimea generală de 25 de ani:

a) în perioada 1 octombrie 2025 - 31 decembrie 2026 - pentru a împlini (teoretic) vechimea generală de 25 de ani în 2025, respectiv 2026, persoana ar trebui să fi devenit magistrat în **2000** (după 1 octombrie), respectiv **2001**, și, întrucât ar valorifica 5 ani, s-ar pensiona după 20 de ani, și anume în 2020 (după 1 octombrie), respectiv 2021;

b) în perioada 1 ianuarie 2027 - 31 decembrie 2028 - pentru a împlini (teoretic) vechimea generală de 25 de ani în 2027, respectiv 2028, persoana ar trebui să fi devenit magistrat în **2002**, respectiv **2003**, și, întrucât ar valorifica 4 ani, s-ar pensiona după 21 de ani, și anume în 2023, respectiv 2024;

c) în anul 2029 - pentru a împlini (teoretic) vechimea generală de 25 de ani în 2029, persoana ar trebui să fi devenit magistrat în **2004**, și, întrucât ar valorifica 3 ani, s-ar pensiona după 22 de ani, și anume în 2026.

Prin urmare, de această prevedere ar beneficia persoanele care au devenit magistrat în anii **2000, 2001, 2002, 2003, 2004**.

Însă persoanele care au intrat în magistratură în **2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005** (până la 1 octombrie) îndeplinesc deja condițiile de pensionare.

Astfel, potrivit art. II lit. a) din Legea nr. 282/2003, în perioada 1 ianuarie 2024 - 31 decembrie 2031 poate fi valorificată o vechime de cel mult 5 ani, astfel că:

- o persoană care a intrat în magistratură în **2000** a împlinit (teoretic) vechimea generală de 25 de ani în 2025 și, întrucât a valorificat 5 ani, s-a putut pensiona după 20 de ani, respectiv în **2020**;

- o persoană care a intrat în magistratură în **2001** a împlinit (teoretic) vechimea generală de 25 de ani în 2026 și, întrucât a valorificat 5 ani, s-a putut pensiona după 20 de ani, respectiv în **2021**;
- o persoană care a intrat în magistratură în **2002** a împlinit (teoretic) vechimea generală de 25 de ani în 2027 și, întrucât a valorificat 5 ani, s-a putut pensiona după 20 de ani, respectiv în **2022**;
- o persoană care a intrat în magistratură în **2003** a împlinit (teoretic) vechimea generală de 25 de ani în 2028 și, întrucât a valorificat 5 ani, s-a putut pensiona după 20 de ani, respectiv în **2023**;
- o persoană care a intrat în magistratură în **2004** a împlinit (teoretic) vechimea generală de 25 de ani în 2029 și, întrucât a valorificat 5 ani, s-a putut pensiona după 20 de ani, respectiv în **2024**;
- o persoană care a intrat în magistratură în **2005** (înainte de 1 octombrie) a împlinit (teoretic) vechimea generală de 25 de ani în 2030 și, întrucât a valorificat 5 ani, s-a putut pensiona după 20 de ani, respectiv în **2025** (înainte de 1 octombrie 2025).

Or, persoanele care au îndeplinit condițiile de pensionare în **2020, 2021, 2022, 2023, 2024 și 2025** (înainte de 1 octombrie) se consideră, în temeiul art. V alin. (1) și (2) din proiect, indiferent dacă li s-au emis sau nu decizii de pensionare, că îndeplinesc condițiile prevăzute de lege pentru a beneficia de pensia de serviciu în cuantumul prevăzut de legea în vigoare la momentul îndeplinirii condițiilor.

În consecință, în această variantă de stabilire a „*datei pensionării*”, textul ar fi trebuit să privească doar persoanele care au intrat în magistratură începând cu 1 octombrie **2005**, cu consecința că prima tranșă, care permite valorificarea a 5 ani, ar fi trebuit să înceapă în **1 octombrie 2030**.

- **Textul stabilește tranșe de vechime foarte scurte, prima doar de 1 an și 3 luni, iar următoarele de 2 ani, cu consecința că se va aplica unui număr redus de magistrați, deși dovedirea unei vechimi de 5 ani în alte profesii juridice a fost și este încă o condiție pentru admiterea directă în magistratură.**

Aceste tranșe se opresc la anul 2034, mai repede decât tranșele în care se eșalonează creșterea vârstei de pensionare, care se opresc la anul 2036, deși nu există niciun motiv pentru care eliminarea vechimii asimilate să fie tratată într-un mod mai defavorabil.

În concluzie, textul art. V alin. (3) din proiect este neconstituțional întrucât:

- **Nu indică modul în care se stabilește „*data pensionării*”, permițând, astfel, două variante de calculare a vechimii care poate fi valorificată,**
- **În una din cele două variante de calcul textul este parțial inaplicabil și**
- **Perioada pentru care se eșalonează eliminarea vechimii asimilate e, nejustificat, mai scurtă decât cea în care se eșalonează creșterea vârstei de pensionare.**

- c) Normele tranzitorii sunt neclare și în ceea ce privește categoria magistraților ale căror decizii de pensionare sunt valorificate, respectiv a judecătorilor ale căror decizii sunt emise dar nepuse în plată, în condițiile în care nici pentru aceste categorii nu rezultă dacă

pensia mai poate depăși salariul în plată, în condițiile în care nici aceste categorii nu sunt indicate elemente suficiente pentru determinarea exactă a cuantumului pensiei de serviciu.

De altfel, Curtea Constituțională a stabilit deja, în Decizia nr. 467/2023, faptul că modificarea condițiilor de pensionare a magistraților – în care se include și eliminarea vechimii asimilate (para. 126) trebuie să se facă cu prevederea de dispoziții tranzitorii care:

1. să fie efective, adică să atingă obiectivul urmărit și
2. să privească o perioadă de timp suficient de lungă, pentru a nu afecta securitatea juridică și încrederea cetățenilor în actul de legiferare.

d) sintagma „*vârsta standard de pensionare prevăzută de legislația care reglementează sistemul public de pensii*” este neclară întrucât se circumscrie unei norme care trimite la dispozițiile generale, care prevăd expres condiții de vârstă etapizate pe ani, pe sexe, amintind faptul că vârsta de pensionare pentru femei de 65 de ani este etapizată până în anul 2035, iar în Legea nr. 303 din 2022 la art. 216 alin. (1) se stipulează expres că „*Judecătorii, procurorii, magistrații asistenți, precum și personalul de specialitate juridică asimilat judecătorilor și procurorilor pot fi menținuți în funcție până la vârsta de 70 de ani. După împlinirea vârstei de 65 de ani, menținerea în activitate a acestora se realizează numai cu avizul anual al secției corespunzătoare a Consiliului Superior al Magistraturii sau al conducătorului instituției, după caz*”; astfel, apare evidentă imprecizia legiuitorului în folosirea unei sintagme cu rol de trimitere, aceasta devenind redundantă în condițiile în care există norma clară, precisă cu caracter special în legea organică privind statutul judecătorilor și procurorilor;

2. Încălcarea prevederilor art. 1 alin. (3) și alin. (5) din Constituție prin raportare la prevederile art. 124 alin. (3) și ale art. 147 alin. (4) sub aspectul nesocotirii principiului securității raporturilor juridice și principiului independenței justiției

a) Curtea Constituțională a subsumat expres exigențele legislative impuse de principiul securității raporturilor juridice obiectivului reprezentat de protejarea drepturilor individuale împotriva arbitrariului.

În acest sens, Curtea Constituțională a statuat, între altele, faptul că: „*securitatea juridică a persoanei se definește ca un complex de garanții de natură constituțională sau cu valențe constituționale inerente statului de drept, în considerarea cărora legiuitorul are obligația constituțională de a asigura atât o stabilitate firească dreptului, cât și valorificarea în condiții optime a drepturilor și libertăților fundamentale.*” (Decizia nr. 454 din 4 iulie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 836 din 1 octombrie 2018, paragraful 68). Curtea a mai statuat că „*securitatea juridică reprezintă una dintre valorile fundamentale ale statului, fiind cuprinsă în mod implicit la art. 1 din Constituție, și reprezintă o garanție a statului de drept, iar rațiunea sa constă tocmai în protejarea individului de arbitrar, mai ales în relațiile dintre individ și stat.*” (Decizia Curții Constituționale nr. 402 din 19 septembrie 2024, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 15 din 10 ianuarie 2025, paragraful 35).

Or, ca drept al persoanei, dreptul la securitate juridică este unul fundamental, în sensul că determină obligația corelativă absolută a statului de a elabora, adopta și implementa norme juridice cu asigurarea unui climat de stabilitate.

Este adevărat că, în jurisprudența sa, Curtea a constatat că obligația respectării legilor, consacrată de art. 1 alin. (5) din Constituție, nu presupune, prin conținutul său, asigurarea unui cadru legislativ inflexibil. Intervenția legislativă este necesară atât pentru a adapta actele normative la realitățile economice, sociale și politice existente, dar și pentru a asigura un cadru legislativ unitar, care să contribuie la o mai bună aplicare a legii și la îndepărtarea oricăror situații echivoce sau inechități în aplicarea legii.

Totuși, este necesar să se constate că stabilitatea legislativă este în mod serios afectată atunci când, așa cum este cazul de față, o lege este modificată la un interval de timp extrem de scurt (mai înainte chiar de împlinirea perioadei de aplicare a normelor sale tranzitorii), aceasta neapucând practic să producă decât prea puțin timp efectele juridice urmărite la adoptarea ei, pentru a putea permite identificarea unui indiciu real și serios privind riscul apariției unor dificultăți sau inechități în aplicarea ei viitoare. Modificarea legislativă atât de rapid intervenită este cu atât mai gravă prin consecințele produse cu cât obiectul reglementării sale se află sub protecția cerinței de stabilitate dintr-o dublă perspectivă:

- domeniul asigurărilor sociale – mai ales atunci când vizează drepturile aferente pensiei pentru limită de vârstă reprezintă, prin definiție, un domeniu în care legiuitorul trebuie să ofere o perspectivă normativă predictibilă și stabilă pe termen lung;
- statutul magistraților, de a cărui stabilitate se leagă în mod structural independența justiției ca atribut constituțional al statului de drept.

Prin urmare, succesiunea modificărilor legislative, adoptate la intervale scurte de timp (după doar un an de la intrarea în vigoare a Legii nr. 303/2022 privind statutul judecătorilor și procurorilor, legiuitorul a modificat regimul juridic al pensiei de serviciu instituit prin această lege, adoptând în acest scop Legea nr. 282/2023. La doi ani de la adoptarea acestei din urmă legi, puterea legiuitoare a ales să intervină din nou asupra acestui regim juridic, de fiecare dată modificările fiind în sensul restrângerii beneficiilor asociate dreptului la pensia de serviciu a magistraților), este de natură să afecteze grav securitatea juridică, ca principiu de drept, consacrat de Curtea Constituțională ca având valoare constituțională.

Or, dreptul suveran al puterii legiuitoare de a reglementa o realitate socială trebuie exercitat în condiții de maximă responsabilitate, legea trebuind să fie rezultatul unei reflecții serioase și a unui proces de chibzuire profund. Prin urmare, simpla schimbare de optică a legiuitorului, intervenită la scurt timp după adoptarea unei legi, nu poate justifica, *ut singuli*, o nouă activitate de legiferare.

Securitatea juridică este afectată, în plus, și sub aspectul încălcării principiului respectării încrederii legitime, principiu în baza căruia, dacă un particular de bună-credință a crezut, în deplină încredere, în comportamentul organelor statului și în menținerea liniei de conduită astfel create, atunci autoritățile trebuie să țină cont de așteptările legitime suscitade pentru fiecare asemenea particular – care trebuie să suporte cel mai mic inconvenient posibil în caz de schimbare – adică nu trebuie să rupă încrederea, modificând de o manieră neașteptată și brutală această linie de conduită, în orice caz, în măsura în care niciun interes public imperios nu o cere. Încrederea legitimă se referă deci, în ce privește adoptarea normelor juridice, la predictibilitatea schimbărilor normative.

Respectarea acestui principiu, consacrat în jurisprudența CEDO și CJUE, a fost introdus în ordinea juridică internă prin jurisprudența instanței constituționale, fiind aplicat în mod curent de aceasta ca standard de constituționalitate la care se raportează în deciziile sale.

Sub acest aspect este relevant mai ales faptul că prin noua lege se creează un sistem pentru accederea persoanei la dreptul la pensia de serviciu triplu condiționat (de vârstă, de vechime în muncă și de vechime în specialitate), a cărui aplicare riscă să devină intempestivă, prin lipsa reglementării unei eșalonări rezonabile a perioadei de trecere la aplicarea integrală a condițiilor astfel impuse, și mai ales în lipsa unei corelări armonioase a modalităților de eșalonare a perioadelor stabilite pentru fiecare dintre ele.

Curtea Constituțională a subliniat în mod repetat importanța rolului normei tranzitorii, acela *„de a corela vechea reglementare cu noua reglementare, prin stabilirea unor măsuri referitoare la raporturile juridice apărute în temeiul vechii reglementări menite să evite retroactivitatea noii reglementări sau conflictul între normele succesive”*. Obligația de a corela cele două reglementări, *„astfel încât punerea în aplicare a noului act normativ să decurgă firesc”*, are ca scop inclusiv evitarea hiatusului normativ cu privire la materia reglementată, legiuitorul fiind obligat să adopte măsurile necesare pentru a preîntâmpina un vid legislativ care poate genera consecințe juridice negative (Decizia Curții Constituționale nr. 398 din 4 iulie 2023, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 869 din 27 septembrie 2023, paragraful 13; Decizia Curții Constituționale nr. 400 din 4 iulie 2023, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 942 din 18 octombrie 2023, paragraful 18 sau Decizia Curții Constituționale nr. 402 din 19 septembrie 2024, citată anterior, paragraful 32).

Tot în legătură cu acest subiect, Curtea Constituțională a arătat că *„Rolul dispozițiilor tranzitorii este acela de a permite o trecere graduală și firească în timp de la situația de fapt și de drept existentă la cea urmărită/avută în vedere de noua reglementare. Această tranziție nu presupune o escamotare a situației-premisă, ci acceptarea acesteia pentru a se realiza evoluția treptată către finalitatea urmărită. De asemenea, tranziția nu poate fi realizată ex abrupto, ci este necesară o abordare echilibrată și rațională, care să asigure previzibilitatea normativă în domeniul vizat. Atingerea rezultatului urmărit se realizează în timp, în mod firesc, astfel ca destinatarii actului să nu fie expuși unor situații aleatorii pe care însăși reglementarea normativă adoptată o creează.”* (Decizia Curții Constituționale nr. 402/2024, precitată, paragraful 33, partea finală).

În consecință, prin jurisprudența sa anterioară, Curtea Constituțională a intervenit cu fermitate ori de câte ori a constatat lipsa unor dispoziții tranzitorii care să permită o trecere armonioasă de la o reglementare la alta, sancționând deficiențele – unele redacționale sau de concepție, de natură să determine, pe de o parte, o anumită inconsistență și incongruență la nivelul concepției de ansamblu a legii, iar, pe de altă parte, să afecteze securitatea juridică prin promovarea unor norme intertemporale cărora le lipsește raționalitatea în realizarea trecerii la noile reglementări. (a se vedea, *inter alia*, Decizia Curții Constituționale nr. 467/2023 sau Decizia Curții Constituționale nr. 402/2024, citate anterior).

Or, legea criticată este în mod evident de natură să se abată de la toate aceste rigori, legiuitorul creând un sistem de eșalonare a aplicării condițiilor de pensionare necorelat, neclar și nerezonabil, aspect cu atât mai grav cu cât, chiar în privința modului de eșalonare a aplicării condițiilor de dobândire a dreptului la pensia de serviciu, Curtea Constituțională îl sancționase

nu cu mult timp înainte, indicându-i, totodată, prin Decizia nr. 467/2023, reperele clare de urmat pentru realizarea unei eşalonări corecte din punct de vedere constituțional.

Aceste repere, legiuitorul a ales, însă, să le ignore din nou, cu încălcarea dispozițiilor art. 147 alin. (4) din Constituție.

Astfel, la un interval foarte scurt de la adoptarea Legii nr. 282/2023 - care a remediat din punct de vedere constituțional lipsa din reglementarea inițial adoptată de Parlament a unei eşalonări rezonabile, atât cu privire la aplicarea condiției de vârstă, cât și cu privire la perioada în care o persoană poate beneficia, potrivit legii, de includerea în vechimea minimă în funcție de 25 de ani a unei perioade de până la 5 ani realizată ca vechime în alte profesii juridice - legiuitorul a renunțat la respectiva eşalonare și a introdus una nouă, mult mai restrictivă, și care, în contextul general al reglementării, este de natură să conducă la încălcarea principiului securității raporturilor juridice prin raportare la principiul independenței justiției, în condițiile în care noul mecanism instituit de legiuitor se îndepărtează semnificativ de la exigențele stabilite de instanța de contencios constituțional în par. 117, 123-126 din Decizia nr. 467/2023, consecința fiind creșterea semnificativă a vârstei de pensionare pentru o parte din destinatarii legii (în temeiul pretensei etapizări, fără a se realiza o tranziție coerentă și fluentă), în contextul efectului combinat al condițiilor nou instituite pentru accesarea dreptului la pensie, respectiv trecerea direct la vârsta standard de pensionare a unei alte categorii de beneficiari, fără a exista vreo eşalonare / etapizare a condițiilor de pensionare în privința acestora (vârstă, perioadă asimilată, vechime în muncă).

b) Conform art. V alin. (3) se instituie o nouă etapizare a vechimilor asimilate în sensul eliminării acestora până în anul 2034, prin diminuarea la fiecare 2 ani cu câte un an a vechimii asimilate recunoscute.

În paragraful 117 din Decizia nr. 467/2023, Curtea Constituțională reține următoarele:

„117. Cu privire la vechimea efectivă în funcție, Curtea observă că aceasta este dimensionată la un nivel de 25 de ani de noua reglementare, realizând o îndreptare a unei soluții legislative cuprinse în reglementarea în vigoare și racordând-o la cerințele stabilite în Decizia Curții Constituționale nr. 900 din 15 decembrie 2020. Ca atare, indiferent de vechimea juridică a persoanei în cauză, aceasta, pentru a beneficia de pensie de serviciu, trebuie să fi activat cel puțin 25 de ani în funcțiile prevăzute de art. I pct. 1 [cu referire la art. 221 alin. (1)] din legea criticată. Desigur, această obligație constituțională a legiuitorului trebuie realizată în timp și treptat în funcție de criterii raționale, ținându-se seama în mod tranzitoriu - ca vechime asimilată - de vechimea necesară stabilită de lege la data la care s-a realizat accesul în funcțiile prevăzute de art. I pct. 1 [cu referire la art. 221 alin. (1)] din legea criticată. Ca atare, norma analizată sub aspectul stabilirii unei vechimi efective în funcție de 25 de ani (fără perioade asimilate) nu contravine componentei instituționale a independenței justiției, dar lipsa reglementării unor norme tranzitorii raționale care să conducă treptat la finalitatea urmărită, corelată cu pierderea iremediabilă a perioadei asimilate antereferite, conduce la încălcarea componentei instituționale a independenței justiției, cu referire directă la condițiile necesar a fi îndeplinite pentru acordarea pensiei de serviciu.”

În aceste condiții este mai mult decât evident că dispozițiile art. V alin. (3) propun o soluție asemănătoare celei declarate neconstituțională prin Decizia Curții Constituționale nr.

467/2023, aspect contrar prevederilor art. 1 alin. (3) și (5), art. 124 și 147 alin. (4) din Constituție.

Mai mult, această pretinsă etapizare a eliminării vechimilor asimilate face de fapt inaplicabilă și etapizarea creșterii vârstei de pensionare pentru o mare parte dintre magistrații vizați formal de norma tranzitorie care reglementează acest aspect.

c) Etapizarea creșterii vârstei de pensionare, prin limitarea luării în considerare a vechimii asimilate doar până la 31 decembrie 2034, apare ca fiind o măsură favorabilă doar la nivel formal. În realitate, beneficiul dreptului de pensionare după 25 de ani vechime în magistratură, anterior împlinirii vârstei standard din sistemul public, este iluzoriu pentru cei aflați deja în funcție. Aceasta rezultă atât din corelarea cu vârsta efectivă de pensionare și situația concretă a instanțelor, cât și din faptul că un magistrat născut cu doar un an mai târziu decât generația anterioară se îndepărtează cu un an și jumătate, anual, de momentul în care ar putea beneficia de pensia de serviciu. Astfel, pentru majoritatea magistraților aflați astăzi în activitate, acest drept rămâne mai degrabă teoretic.

În plus, această etapizare are doar o aparență tranzitorie, întrucât, pentru cei mai mulți dintre magistrații în funcție, vârsta de pensionare se ridică direct la 65 de ani, soluție contrară considerentelor Deciziei Curții Constituționale nr. 467/2023, care impune necesitatea unei creșteri graduale și raționale a condițiilor necesare accesării dreptului la pensie.

Or, prin efectul cumulat al majorării vârstei de pensionare cu 18 ani într-un interval de doar 12 ani (1 an și jumătate anual până în 2036) și al eliminării integrale a vechimii asimilate din 2034 (după ce, până la această dată, se reduc anual câte 2 ani din vechimea asimilată), numai o categorie restrânsă de persoane ar putea beneficia de o veritabilă etapizare. Pentru ceilalți magistrați în funcție, creșterea se produce brusc, până la pragul de 65 de ani, fără niciun mecanism gradual, ceea ce contravine cerințelor stabilite de instanța de contencios constituțional prin Decizia nr. 467/2023.

O tranziție firească spre noile condiții ar trebui să includă în mod real și efectiv toți magistrații aflați în funcție, cu atât mai mult cu cât aceștia, la momentul intrării în profesie, în baza unei legislații constante de peste două decenii, și-au format o așteptare legitimă privind stabilitatea acestei componente esențiale a statutului lor.

În realitate, nici pentru majoritatea generațiilor vizate formal de norma tranzitorie nu se poate vorbi despre o etapizare efectivă, ci doar despre una declarativă. Vârsta de pensionare crește *ex abrupto* cu perioade considerabile, în unele cazuri cu 10, 11 sau chiar 12 ani.

Dacă se adaugă și creșterile deja aplicate prin Legea nr. 282/2023, caracterul profund neconstituțional al noii reglementări devine evident. Toate cele 11 generații de magistrați vizate de art. V alin. (5) din Lege aveau deja o vârstă de pensionare majorată potrivit legii menționate, iar noua intervenție le aduce o suplimentară și bruscă creștere, de amploare considerabilă.

Astfel, de exemplu:

- pentru magistrații cu 14 ani vechime, vârsta de pensionare se majorează brusc cu încă 12 ani și 8 luni (rezultând o creștere totală, în nici 2 ani, de 17 ani față de cadrul normativ inițial);
- pentru cei cu 15 ani vechime, vârsta se mărește cu 11 ani și 6 luni (în total, o creștere de 15 ani și 6 luni);

- pentru cei cu 16 ani vechime, se adaugă 10 ani și 4 luni (în total, 14 ani peste prevederile inițiale);
- pentru cei cu 17 ani vechime, creșterea este de 9 ani și 2 luni (în total, 12 ani și 6 luni peste cadrul normativ de la momentul intrării în profesie) ș.a.m.d.

Încălcarea principiului forței obligatorii a deciziilor Curții Constituționale reglementat de art. 147 alin. (4) din Constituție devine evidentă mai ales în raport cu împrejurarea că efectele noii eșalonări se răsfrâng inclusiv asupra unei părți din magistrații aflați în funcție la data pronunțării Deciziei Curții Constituționale nr. 467/2023 și care, la momentul adoptării prezentei legi, trebuiau să beneficieze de dreptul la pensia de serviciu în condițiile formei inițiale a Legii nr. 303/2022 dar, întrucât aceasta a fost modificată, intraseră sub imperiul regulilor de eșalonare stabilite prin Legea nr. 282/2023, tocmai în considerarea celor stabilite de instanța constituțională prin decizia menționată. Cu alte cuvinte, persoane care intraseră deja sub efectul eșalonării condițiilor lor de pensionare și care se aflau foarte aproape de îndeplinirea lor, se văd a doua oară în situația de a le fi eșalonate condițiile de pensionare, într-o modalitate care îi îndepărtează din nou de perspectiva ieșirii la pensie. O astfel de insecuritate juridică este cu atât mai gravă cu cât afectează un drept la pensie ce face parte din statutul profesional al magistraților, a cărui stabilitate este garantată la nivel constituțional.

De asemenea, prin paragraful 125 al Deciziei Curții Constituționale nr. 467/2023, Curtea a arătat, în esență, că introducerea unei condiții privind vârsta standard de pensionare impune **o obligație corelativă a legiuitorului, aceea de a identifica o soluție legislativă rațională care să permită trecerea treptată și firească la noul sistem, fără să fie afectate securitatea juridică și previzibilitatea normativă.** Această obligație derivă din principiul securității juridice, principiu de rang constituțional prevăzut de art. 1 alin. (5) din Constituție.

În același paragraf, Curtea Constituțională a indicat și reperele pe care legiuitorul trebuie să le aibă în vedere pentru a putea realiza o eșalonare care să corespundă, din punct de vedere constituțional, rigorilor impuse de principiul securității juridice, indicându-i acestuia drept model, soluția aplicată în legislația cu caracter general din domeniul pensiilor: *„ori de câte ori legiuitorul a crescut vârsta de pensionare în domeniul pensiilor a făcut-o într-un răstimp suficient de lung, astfel încât să nu afecteze securitatea juridică și încrederea cetățenilor în actul de legiferare (spre exemplu, creșterea într-un interval temporal de 15 ani a vârstei standard de pensionare pentru bărbați cu 3 ani, respectiv creșterea într-un interval temporal de 20 ani a vârstei standard de pensionare pentru femei cu 5 ani).”*

Cu toate că, pentru a se conforma acestei cerințe, legiuitorul a adoptat soluția stabilită prin art. IV din Legea nr. 282/2023 (potrivit căreia, începând cu anul 2024 pentru obținerea dreptului la pensia de serviciu magistrații sunt ținuti de îndeplinirea condiției de vârstă de cel puțin 47 de ani și 4 luni, vârsta de pensionare crescând cu câte 4 luni în fiecare an calendaristic până la atingerea vârstei de pensionare de 60 de ani), după doar doi ani, acesta a revenit și a stabilit atât o creștere la 65 de ani a vârstei standard, dar și o eșalonare care adaugă în fiecare an (cu excepția celui în curs) o creștere cu 1 an și 6 luni a vârstei minime de pensionare.

Or, trecerea intempestivă de la o etapizare realizată prin raportare la o creștere din 4 în 4 luni, la una raportată la o creștere din 18 în 18 luni, este în mod evident una nerezonabilă. Iată de ce o multiplicare de aproximativ 4,5 x a unității de timp care a stat la baza eșalonării inițiale este de natură să evidențieze, dincolo de orice dubiu, caracterul excesiv și, astfel abuziv, al acestei măsuri.

Mai mult, începând cu anul 2031 se adaugă cea de a treia condiție necesară pentru accederea la pensia de serviciu, respectiv condiția unei vechimi minime în muncă, care începând cu respectivul an este de 26 ani și 6 luni, crescând în fiecare an cu câte 1 an și șase luni, astfel încât începând cu anul 2037 să poată fi aplicată ipoteza standard a legii, aceea a unei vechimi în muncă de minim 35 de ani. Or, adăugarea în fiecare an a unei creșteri cu 1 an și șase luni, pentru stabilirea condiției vizând vechimea în muncă, nu poate fi considerată nici ea ca având un caracter rezonabil.

În raport cu toate aceste aspecte, vă rugăm să constatați că legea analizată încalcă atât principiul securității juridice în coordonatele trasate conținutului acestuia prin jurisprudența dezvoltată în timp de Curtea Constituțională în legătură cu cerințele impuse de dispozițiile art. 1 alin. (5) din Constituție, cât și, implicit, pe cele ale art. 147 alin. (4) și ale art. 124 (3) din Constituție, prin utilizarea de către legiuitor a unor soluții legislative similare (sau chiar înăsprite) cu cele declarate deja neconstituționale.

3. Încălcarea art. 147 alin. (4) din Constituție prin raportare la art. 1 alin. (3) și (5) și art. 124 din Constituție. Modalitatea de actualizare a pensiei de serviciu în funcție de indicele de inflație

În paragraful 157 din Decizia nr. 467/2023, Curtea Constituțională reține, în legătură cu soluția normativă ce privește actualizarea pensiei de serviciu a magistraților aflați în funcție la intrarea în vigoare a noii reglementări în funcție de indicele de inflație în loc de actualizarea în raport cu indemnizația de încadrare brută lunară pentru magistrații în activitate, în condiții identice de funcție, vechime și grad profesional, faptul că *„din perspectiva securității juridice în cadrul sistemului judiciar, art. 1 pct. 6 din lege aduce în discuție o lipsă de previzibilitate a statutului juridic al persoanelor care, la data intrării în vigoare a legii, fac parte din sistemul justiției. Aceste persoane pierd un element al statutului lor consolidat la data intrării în profesie. Prin urmare, legiuitorul trebuie să facă diferența între persoanele deja aflate în structura sistemului judiciar și cele care încă nu au accesat acest sistem la data intrării în vigoare a legii. Dacă în primul caz o reglementare precum cea analizată nu poate fi acceptată, în cel de-al doilea caz legiuitorul are o marjă de apreciere tocmai pentru că persoana va fi capabilă să previzioneze parcursul său profesional, precum și drepturile care decurg din acesta, încă de la momentul intrării în profesie. Prin urmare, art. 1 pct. 6 și art. XIII alin. (5) și (6) încalcă art. 1 alin. (5) din Constituție, în componenta sa de securitate juridică și calitate a legii, prin raportare la art. 124 alin. (3) din Constituție în privința celor care fac parte din sistemul justiției, la data intrării în vigoare a legii.”*

Soluția cuprinsă la art. V alin. (6) din Lege prevede eliminarea pentru magistrații în funcție, dar care nu îndeplinesc la acest moment condițiile de pensionare, a actualizării pensiei de serviciu prin raportare la venitul unui magistrat în activitate, deși o soluție identică a fost anterior declarată neconstituțională, prin Decizia Curții Constituționale nr. 467/2023.

Reamintim faptul că, în legătură cu rigorile impuse de dispozițiile art. 147 alin. (4) din Constituție, Curtea a statuat în mod constant că puterea de lucru judecat ce însoțește deciziile sale se atașează nu numai dispozitivului, ci și considerentelor pe care se sprijină acesta, inclusiv efectului general obligatoriu al deciziilor de constatare a neconstituționalității (Decizia Plenului Curții Constituționale nr. 1 din 17 ianuarie 1995, publicată în Monitorul Oficial al României,

Partea I, nr. 16 din 26 ianuarie 1995, sau Decizia Curții Constituționale nr. 414 din 14 aprilie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 291 din 4 mai 2010). De asemenea, potrivit jurisprudenței Curții, prin sintagma „considerente pe care dispozitivul deciziei Curții se sprijină” se înțelege ansamblul unitar de argumente, care, prezentate într-o succesiune logică, realizează raționamentul juridic pe care se întemeiază soluția pronunțată de Curte, astfel încât nu poate fi acceptată teza potrivit căreia în conținutul unei decizii a Curții ar putea exista considerente independente de raționamentul juridic care converge la soluția pronunțată și, implicit, care nu ar împrumuta caracterul obligatoriu al dispozitivului actului jurisdicțional. Prin urmare, întrucât toate considerentele din cuprinsul unei decizii sprijină dispozitivul acesteia, Curtea a reținut că autoritatea de lucru judecat și caracterul obligatoriu al soluției se răsfrâng asupra tuturor considerentelor deciziei (a se vedea Decizia Curții Constituționale nr. 392 din 6 iunie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 504 din 30 iunie 2017, paragraful 52).

Astfel fiind, menținerea modalității de actualizare a pensiilor de serviciu ale magistraților prin raportare la nivelul remunerației celor din activitate nu mai putea fi pusă în discuție în cazul persoanelor aflate în sistemul judiciar la momentul intrării în vigoare a Legii nr. 282/2023, intervenția legiuitorului sub acest aspect, prin care se readuce în discuție exact aceeași soluție care a fost sancționată anterior ca fiind neconstituțională (aplicarea, de îndată, a sistemului de actualizare anuală cu rata medie anuală a inflației), constituind o altă nesocotire gravă a efectelor obligatorii *erga omnes* ale deciziilor Curții Constituționale.

Trebuie însă menționat și faptul că, soluția adoptată prin prezenta lege cu privire la modalitatea de actualizare a pensiei de serviciu încalcă nu doar doar dispozițiile art. 147 alin. (4) din Constituție, ci și dispozițiile art. 16 alin. (1) din Constituție, prin crearea a două regimuri juridice distincte de echilibrare a pensiilor magistraților în raport cu evoluțiile economice ulterioare, pe unele supunându-le actualizării în raport cu remunerația magistraților în activitate, iar pe altele indexării, în funcție de data ieșirii la pensie. Caracterul discriminatoriu a unei astfel de soluții legislative este evidențiat în considerentul 63 al Deciziei Curții Constituționale nr. 126 din 11 martie 2025 publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 666 din 16 iulie 2025, care se impune să fie reținut *mutatis mutandis* și în analiza prezentei legi:

„63. (...) Prin urmare, pensiile militare care vor fi obținute după intrarea în vigoare a acestei legi vor fi indexate cu rata medie anuală a inflației, ceea ce generează o discrepanță între modul de actualizare a pensiei militare în funcție de data ieșirii la pensie, în sensul că cei deja pensionați vor beneficia de o permanentă racordare la soldele/salariile celor în funcție, iar cei ce se vor pensiona nu vor beneficia de acest sistem. Or, legiuitorul trebuie să asigure unitatea sistemului de pensii militare, și nu să creeze vulnerabilități din perspectiva egalității în drepturi în cadrul sistemului. În loc să îmbine indexarea cu actualizarea pensiei, legea creează două regimuri juridice distincte de echilibrare a pensiilor militare în raport cu fluctuațiile monetare, pe unele supunându-le indexării, iar pe altele actualizării. Nu este vorba doar de o diferență semantică între cei doi termeni, ci de regimuri juridice asociate acestora, care conduc la valorificarea în condiții mai favorabile sau mai puțin favorabile a însuși dreptului la pensie, fără a exista o justificare obiectivă și rațională în acest sens. Evident, mecanismul de echilibrare mai puțin favorabil va determina o discriminare a persoanelor beneficiare ale acestuia, cu consecința încălcării egalității în drepturi. Ca atare, art. I (cu referire la art. 591) din lege încalcă art. 16 alin. (1) din Constituție.”

Totodată, sunt nesocotite dispozițiile din deciziile Curții Constituționale (spre exemplu, decizia nr. 900/2020 și 467/2023) și cele ale Curții de Justiție a Uniunii Europene (Hotărârea din 5 iunie 2025, pronunțată în cauza C-762/2023) în care se statuează, cu valoare de principiu, faptul că pensia magistraților trebuie să fie stabilită într-un cuantum cât mai aproape de ultimul salariul.

Prin urmare, elementul de raportare este reprezentat de valoarea ultimului salariu înainte de pensionare. Or, prin stabilirea actualizării pensie în raport de indicii de inflație, soluția normativă se îndepărtează atât de la reperul statuat în mod constant în jurisprudența instanței de contencios constituțional și a instanței europene, cât și de la cuantumul avut în vedere în fundamentarea acestor decizii.

De altfel, sub acest aspect, Curtea a reținut că, prin adoptarea unei soluții legislative similare cu cea constatată, în precedent, ca fiind contrară dispozițiilor Constituției, legiuitorul acționează *ultra vires*, încălcând prevederile constituționale ale art. 147 alin. (1) și (4), prin raportare la art. 1 alin. (5). [a se vedea, *inter alia*, Decizia Curții Constituționale nr. 528 din 17 iulie 2018, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 676 din 3 august 2018].

Totodată, această conduită a legiuitorului, care, după o ajustare inițială a actului normativ în concordanță cu decizia Curții Constituționale, revine după o scurtă perioadă de timp la soluțiile legislative care au ridicat și prima oară probleme de neconstituționalitate și care au și fost sancționate ca atare de CCR, este de natură să pună în discuție însăși loialitatea comportamentului său constituțional [și, implicit, încălcarea art. 1 alin. (3) din Constituție].

Având în vedere că viciul de neconstituționalitate izvorât din încălcarea art. 1 alin. (5) din Constituție are un caracter dirimant cu privire la legea în integralitatea sa, afectând însăși racordarea noii reglementări la situația normativă pe care o repudiază, vă rugăm să constatați faptul că neconstituționalitatea soluțiilor legislative astfel adoptate determină neconstituționalitatea legii în ansamblul său.

4. Încălcarea dispozițiilor art. 16 alin. (1) din Constituție privind principiul egalității în drepturi:

Conform jurisprudenței constante a Curții Constituționale, principiul egalității în drepturi implică aplicarea aceluiași tratament juridic în situații care, prin raportare la scopul urmărit, nu sunt diferite. În același timp, pentru a fi justificată o diferență de tratament juridic, situațiile în care se află anumite categorii de persoane trebuie să difere în esență, iar această deosebire de tratament trebuie să se bazeze pe un criteriu obiectiv și rațional (Decizia Curții Constituționale nr. 467 din 2 august 2023, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 727 din 7 august 2023, paragraful 134).

Dacă reglementarea unui regim diferit de stabilire a condițiilor de ieșire la pensie sau de determinare a cuantumului pensiei magistraților are la bază un criteriu obiectiv și rațional, iar reglementarea regimului juridic al pensiilor de serviciu într-un mod diferit decât cel propriu sistemului general al asigurărilor sociale nu constituie o discriminare în sensul art. 16 alin. (1) din Constituție (a se vedea în acest sens, Decizia Curții Constituționale nr. 433 din 29 octombrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 768 din 10 decembrie 2013; Decizia Curții Constituționale nr. 501 din 30 iunie 2015, publicată în Monitorul Oficial al

României, Partea I, nr. 618 din 14 august 2015; Decizia Curții Constituționale nr. 45 din 30 ianuarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 199 din 5 martie 2018; Decizia Curții Constituționale nr. 574 din 20 septembrie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 540 din 2 iulie 2019; Decizia Curții Constituționale nr. 900 din 15 decembrie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1274 din 22 decembrie 2020, citată anterior, etc.), instituirea prin legea de față a unui sistem triplu condiționat pentru ieșirea la pensie a magistraților (respectiv, condiția de vechime totală în muncă, de vechime minimă în funcție și de vârstă), câtă vreme pentru beneficiarii sistemului general de pensii publice accesarea dreptului la pensie este condiționat doar din dublă perspectivă (a stagiului minim de cotizare și al vârstei standard), reprezintă o evidentă încălcare a principului egalității de tratament și al nediscriminării, reglementat de art. 16 din Constituție, diferența de tratament fiind de această dată lipsită de justificare.

Totodată, stabilirea unei vechimi totale în muncă de cel puțin 35 de ani prin actul normativ supus controlului de constituționalitate se îndepărtează și ea de sistemul de pensii public, care prevede în art. 47 alin. (2) și alin. (3) din Legea nr. 360/2023 privind sistemul public de pensii un stagiul minim de cotizare contributiv de 15 ani și un stagiul complet de cotizare de 35 de ani, neexistând un criteriu obiectiv pentru instituirea unui asemenea regim restrictiv în contextul în care vizează aceeași ipoteză a vechimii în muncă.

Or, dacă stagiul de cotizare în sistemul public de pensii este justificat pentru determinarea punctajului și, implicit, a cuantumului pensiei, vechimea în muncă, stabilită de actul normativ supus controlului de constituționalitate la un nivel superior celui din sistemul public de pensii, drept condiție pentru dobândirea pensiei de serviciu a magistraților, nu prezintă nicio justificare.

Caracterul profund nejustificat al reglementării unei condiții suplimentare de vechime totală în muncă de 35 de ani suprapusă peste cea de vechime de 25 de ani numai în funcțiile prevăzute de lege este o dată în plus evidențiat de faptul că *pensia de serviciu a magistraților* este strâns legată de conceptul de „carieră în magistratură”, astfel încât vechimea în muncă (care poate include și perioade de activitate în profesii non-juridice) nu poate reprezenta temeiul legal al acordării ei.

În egală măsură, se produce o discriminare cu alte categorii profesionale care desfășoară o activitate strâns legată de cea a magistraților. Astfel, se remarcă o diferență de tratament între condițiile de pensionare ale magistraților - procurori - prin raportare la condițiile de pensionare ale ofițerilor de poliție judiciară. În acest caz, un ofițer de poliție judiciară, care își desfășoară activitatea ca organ de cercetare penală în echipă și sub supravegherea procurorului, putând avea astăzi aceeași vechime și aceeași vârstă ca procurorul care îl coordonează, se poate pensiona între 45 de ani și cel mult 52 de ani (în 2035, la finalul perioadei de tranziție), cu 25 de ani vechime în muncă și 15 ani vechime în funcție, beneficiind de o pensie de 65% din media veniturilor brute, dar nu mai mult decât ultimul venit net. În schimb, ca urmare a modificărilor aduse statutului magistraților, procurorul se va putea pensiona mult mai târziu, la 65 de ani, după aproximativ 20 de ani în plus, cu o vechime totală de 35 de ani și 25 de ani în funcție, iar pensia sa - deși acordată cu două decenii mai târziu - va fi similară ca ordin de mărime, calculată la 55% din media veniturilor brute și plafonată la cel mult 70% din ultimul venit net.

Totodată, potrivit celor statuate de CCR: „în vederea realizării testului de proporționalitate, trebuie, mai întâi, să fie stabilit scopul urmărit de legiuitor prin măsura

criticată și dacă acesta este unul legitim, întrucât testul de proporționalitate se va putea raporta doar la un scop legitim.” (Decizia Curții Constituționale nr. 320 din 12 mai 2021, precitată, paragraful 26, partea finală)

Prin urmare, în cazul legii de față, mai mult decât caracterul disproporționat al soluțiilor gândite de legiuitor, prezintă relevanță scopul urmărit prin instituirea lor, care s-a clădit pe raționamente vizând presupuse inechități sociale (astfel cum s-a indicat în Expunerea de motive), în pofida repetatelor argumente pe care Curtea Constituțională le-a oferit în jurisprudența sa caracterului rezonabil și nediscriminatoriu al drepturilor izvorâte din regimul juridic al pensiilor de serviciu ale magistraților în raport cu drepturile oferite sub regimul juridic al pensiilor pentru limită de vârstă din sistemul public.

În atare situație, scopul urmărit de legiuitor în adoptarea măsurilor al căror caracter proporțional și necesar îl contestăm nu poate fi considerat că îndeplinește cerințele de legitimitate, fiind stabilit cu vădita nesocotire a principiului forței obligatorii a deciziilor Curții Constituționale.

5. Încălcarea dispozițiilor art. 124 din Constituție privind independența justiției coroborat cu art. 147 alin. (4) și art. 148 alin. (2) și alin. (4) privind obligativitatea deciziilor Curții Constituționale:

Prin adoptarea unor soluții legislative succesive diferite, într-o perioadă relativ scurtă, legiuitorul a diminuat beneficiul pensiei de serviciu a magistraților până la diluarea lui la nivelul la care acesta nu mai poate constitui un răspuns adecvat scopului instituirii sale: acela de a asigura una din garanțiile structurale ale principiului independenței justiției, ca atribut al statului de drept.

Totuși, printr-o constantă și bogată jurisprudență anterioară, Curtea Constituțională a stabilit cu fermitate faptul că respectarea acestui principiu constituie o obligație care nu poate fi ignorată de legiuitor, ea acționând ca limită insurmontabilă a libertății acestuia de a legifera [Decizia Curții Constituționale nr. 900 din 15 decembrie 2020, paragraful 127; Decizia Curții Constituționale nr. 467 din 2 august 2023, paragraful 107, ș.a.].

Referitor la rațiunea instituirii pensiilor de serviciu ale magistraților, Curtea Constituțională a reținut, în jurisprudența sa anterioară, că pensia de serviciu a fost instituită în vederea stimulării stabilității în serviciu și a formării unei cariere în magistratură, ea constituind o compensație parțială a inconvenientelor ce rezultă din rigoarea statutului special căruia trebuie să i se supună magistrații. Astfel, statutul profesional special stabilit de Parlament prin lege este unul mult mai sever și mai restrictiv, impunând magistraților obligații și interdicții pe care celelalte categorii de asigurați nu le au. Acestea le sunt interzise activități ce le-ar putea aduce venituri suplimentare, care să le asigure posibilitatea efectivă de a-și crea o situație materială de natură să le ofere după pensionare menținerea unui nivel de viață cât mai apropiat de cel avut în timpul activității.

Prin numeroase decizii anterioare ale Curții Constituționale a fost fixat, la nivel de obiectiv primordial, ca stabilirea valorii pensiei de serviciu să fie la un nivel cât mai apropiat posibil de cel avut de ultima remunerație primită, ceea ce înseamnă că baza de calcul al pensiei de serviciu trebuie să fie cât mai apropiată de quantumul venitului ce reprezintă indemnizația pentru activitatea desfășurată în calitate de magistrat, respectiv a funcției, gradului profesional

și vechimii avute [a se vedea Decizia Curții Constituționale nr. 467 din 2 august 2023, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 727 din 7 august 2023, paragraful 110 și Decizia Curții Constituționale nr. 724 din 19 decembrie 2024, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 91 din 31.01.2025, paragraful 91].

În pofida acestor cerințe care au dobândit deja în ordinea juridică națională un rang constituțional, legiuitorul a ales să ignore încă o dată importanța deținută de pensia de serviciu a magistraților în economia principiului independenței justiției.

Astfel, diminuarea drastică a cuantumului pensiei de serviciu rezultată, pe de o parte, din micșorarea procentului luat în calcul pentru stabilirea acestui cuantum, iar, pe de altă parte, ca urmare a creșterii numărului lunilor care sunt avute în vedere pentru stabilirea mediei veniturilor salariale care intră în baza de calcul asupra căruia se aplică procentul astfel diminuat (procentul este scăzut de la 80% la 55%, iar numărul lunilor luate în calcul pentru stabilirea mediei salariale este crescut de la 48 la 60 de luni de activitate înainte de data pensionării), la care se adaugă celelalte condiționări impuse de Legea pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul pensiilor de serviciu, cum ar fi majorarea vârstei de pensionare, majorarea procentului aplicat ca penalizare pentru accesarea anticipată a pensiei de serviciu, înlăturarea pentru viitor a beneficiului bonificației de 1% pentru fiecare an adăugat peste vechimea de 25 de ani, înlăturarea începând cu data de 1 octombrie 2025 a beneficiului actualizării procentuale a pensiei de serviciu în raport cu indemnizația brută lunară a magistraților din activitate, ș.a. - sunt de natură să afecteze dreptul magistraților la pensia de serviciu, în substanța sa, și, astfel, să aducă o atingere gravă principiului independenței justiției consacrat prin art. 124 alin. (3) din Constituție.

Cu privire la cuantum, bogata jurisprudență a Curții Constituționale a consacrat la nivel de „obiectiv primordial” obligația legiuitorului de a asigura în favoarea magistraților o pensie cât mai apropiată posibil de valoarea ultimei indemnizații.

Pentru a reaminti cele stabilite de Curte sub acest aspect doar prin jurisprudența sa de dată recentă, se cuvine menționat paragraful 110 al Deciziei Curții Constituționale nr. 467 din 2 august 2023, în care s-au arătat următoarele:

„110. Cu privire la stabilirea bazei de calcul al pensiei de serviciu a magistraților, Curtea, prin Decizia nr. 900 din 15 decembrie 2020, precitată, a statuat că legiuitorul este ținut să respecte principiul independenței justiției, sub aspectul securității financiare a magistraților, care impune asigurarea unor venituri din pensii apropiate celor pe care magistratul le avea în perioada în care era în activitate (paragraful 143). (...) De asemenea, Curtea a făcut referire la anumite documente internaționale (paragrafele 123 și 144), care stabilesc plata unei pensii al cărei nivel trebuie să fie cât mai apropiat posibil de acela al ultimei remunerații primite pentru activitatea jurisdicțională. Aceste considerente ale deciziei Curții Constituționale fixează un obiectiv primordial, respectiv ca valoarea pensiei de serviciu să fie cât mai apropiată posibil de aceea a ultimei remunerații primite, ceea ce înseamnă că baza de calcul al pensiei de serviciu trebuie să fie cât mai apropiată de "cuantumul venitului ce reprezintă indemnizația pentru activitatea desfășurată în calitate de magistrat", respectiv a funcției, gradului profesional și vechimii avute.”

Or, prin legea criticată cuantumul pensiei este atât de mult redus încât nu se mai poate considera că acesta respectă cerința de a fi cât mai apropiat posibil de cel al ultimei remunerații primite, indicată în jurisprudența CCR ca standard de constituționalitate.

Astfel, procentul de 55% oferă, prin însăși valoarea sa, dovada cea mai clară a lipsei oricărei intenții a legiuitorului de a respecta acest standard, valoarea de 55% conducând cu evidență la concluzia că voința legiuitorului a fost aceea de a stabili cuantumul pensiei magistraților la un nivel cât mai apropiat de jumătate din remunerația avută de aceștia în activitate și nicidecum la un nivel cât mai apropiat cuantumului acestei remunerații.

Acest aspect este relevant, o dată în plus, de limitarea la maxim 70% din venitul net aferent veniturii brut din ultima lună de activitate a cuantumului pensiei de serviciu, această limitare având scopul de a împiedica orice posibilitate ca venitul magistraților pensionați să se apropie de venitul avut în perioada de activitate.

Deși procentele în discuție sunt, așa cum am arătat, ele însele suficiente pentru a demonstra caracterul neconstituțional al reglementării din perspectiva ignorării de către legiuitor a obiectivului primordial stabilit în sarcina sa de Curtea Constituțională, nerespectarea acestui standard de constituționalitate este și mai clar evidențiată de configurarea bazei de calcul la care este aplicat procentul de 55% și care a fost excesiv diluată prin creșterea numărului de luni de activitate care o compun, de la 48 de luni, la 60 de luni.

Or, cu privire la acest aspect, prin considerentele paragrafului 118 al aceleiași Decizii nr. 467/2023, Curtea Constituțională a reținut că *„baza de calcul (...) trebuie raportată la venitul brut de la momentul deschiderii dreptului la pensie de serviciu pentru a reflecta un nivel cât mai apropiat de venitul aferent funcției, gradului profesional, vechimii avute în vedere la data pensionării. Atunci când Curtea a stabilit că valoarea pensiei de serviciu trebuie să fie cât mai apropiată de "cuantumul venitului ce reprezintă indemnizația pentru activitatea desfășurată în calitate de magistrat" și a făcut referire la actele internaționale cu privire la stabilirea acestui moment cât mai aproape de cel al ultimei remunerații (Decizia nr. 900 din 15 decembrie 2020, paragraful 123), nu a avut în vedere o diluare a bazei de calcul, din contră, indiferent de modul său de stabilire - respectiv de mijlocul utilizat -, aceasta trebuie să reflecte în final un cuantum care să susțină obiectivul primordial fixat de Curte cu privire la cuantumul pensiei de serviciu rezultate.”*

În continuare, Curtea Constituțională a arătat că a determina baza de calcul prin raportare la un număr foarte mare de luni *„constituie un aspect lipsit de raționalitate în stabilirea unei pensii de serviciu”*, în acest fel realizându-se, în realitate, *„o modalitate de reducere a bazei de calcul, care nu poate conduce, în mod obiectiv, la un cuantum al pensiei cât mai apropiat de cel al venitului ce reprezintă indemnizația pentru activitatea desfășurată în calitate de magistrat.”* Deși a stabilit cu claritate că jurisprudența sa anterioară nu obligă la stabilirea bazei de calcul prin raportare exclusiv la venitul aferent ultimei luni anterioare pensionării, Curtea a fost fermă în a statua că jurisprudența sa *„exclue posibilitatea ca baza de calcul să fie stabilită prin raportare la media veniturilor persoanei dintr-un interval în care aceasta a avut diferite funcții, grade, vechimi care nu corespund cu un moment contemporan cu cel al ieșirii la pensie. Astfel, în stabilirea bazei de calcul poate fi luată în discuție o formulă care să dea expresie veniturilor funcției/gradului/vechimii avute la timpul pensionării, permițând ca valoarea pensiei de serviciu să fie cât mai apropiată posibil de aceea a ultimei remunerații primite.”*

Deși, pentru a statua astfel, Curtea a avut în vedere o ipoteză care viza o perioadă mult mai mare decât cea stabilită de legea criticată, credem că argumentele sale se aplică *mutatis mutandis* și în situația de față, atâta vreme cât perioada de 5 ani implică, la rândul ei, o

îndepărtare evidentă de o „*formulă care să dea expresie veniturilor funcției/gradului/vechimei avute la timpul pensionării*”. Astfel, o perioadă de 5 ani înainte de pensionare la care legiuitorul raportează acum pensia magistraților reprezintă o perioadă în care în mod rezonabil se poate prezuma că aceștia pot cunoaște evoluții apreciabile în carieră, putând dobândi între altele vechimi în funcție și în muncă mai mari, grade profesionale diferite ori funcții de conducere. În consecință, în condițiile legii criticate, este foarte probabilă situația în care, de exemplu, pensia unui judecător care la momentul pensionării îndeplinește o funcție de conducere la o instanță superioară să fie stabilită pentru o mare parte din baza ei de calcul, prin raportare la o remunerație corespunzătoare unei funcții de execuție de judecător cu gradul profesional al unei instanțe inferioare și cu luarea în considerare a unei gradații aferente unei vechimi mai mici decât cea avută la momentul pensionării - o perioadă de 5 ani fiind suficient de îndelungată pentru a permite toate aceste schimbări în cariera persoanei în cauză.

Un alt element care creează premisele reducerii cuantumului pensiilor de serviciu ale magistraților sub nivelul la care acesta mai poate fi considerat corespunzător cerinței de a reprezenta o garanție reală de independență pentru sistemul judiciar este caracterul lipsit de proporționalitate al sistemului de gratificare a depășirii, respectiv de sancționare a neatingerii standardului impus de lege vizând condiția minimă de vechime în funcție sau vârsta de pensionare.

Astfel, Curtea Constituțională a statuat că „*Legiuitorul a prevăzut, la alin. (3) al art. 82 din lege, o singură derogare de la această regulă, constând în acordarea pensiei de serviciu și judecătorilor și procurorilor care au împlinit 60 de ani și au o vechime în magistratură cuprinsă între 20 și 25 de ani, în acest caz cuantumul pensiei fiind micșorat cu 1% din baza de calcul prevăzută la alin. (1) al art. 82, pentru fiecare an care lipsește din vechimea integrală în magistratură. Regula proporționalității cunoaște, așadar, aplicare în materia pensiei de serviciu, fiind utilizată atât în sensul reducerii cuantumului pensiei (cu 1% pentru fiecare an lipsă din cei 25 de ani vechime în magistratură), fie în sensul măririi acesteia (cu 1% pentru fiecare an ce depășește același prag de 25 de ani vechime în magistratură), această ultimă situație regăsindu-se la art.82 alin. (4) din lege*” (Decizia Curții Constituționale nr. 433 din 29 octombrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 768 din 10 decembrie 2013).

Or, *regula proporționalității*, care presupune din partea legiuitorului menținerea, în cadrul marjei sale de apreciere, a justului echilibru între mijloacele folosite și scopul vizat, așa cum a fost conturată în jurisprudența Curții Constituționale, este încălcată prin faptul că actul normativ supus controlului de constituționalitate prevede exclusiv micșorarea cuantumului pensiei în cazul magistraților care nu ating condițiile de vechime de 25 de ani sau de vârstă standard de 65 de ani, fără a reglementa ipoteza simetrică a celor care, deși îndeplinesc condițiile de pensionare, aleg să își continue activitatea. În acest mod sunt nesocotite atât dispozițiile art. 16 alin. (1), cât și cele ale art. 147 alin. (4) din Constituție, întrucât diferența de tratament juridic dintre cele două situații nu are un caracter rezonabil.

În raport cu aceste argumente, se poate concluziona că, prin toate aceste măsuri cumulate, reducerea drastică a procentului, extinderea perioadei de referință și plafonarea la 70% din venitul net, pensia de serviciu propusă în proiectul de lege se apropie de regimul contributiv și își pierde, astfel, caracterul *sui generis*, cu încălcarea jurisprudenței Curții Constituționale (Decizia Curții Constituționale nr. 900 din 15 decembrie 2020), care a statuat

că pensia de serviciu trebuie să reflecte natura și garanțiile statutului constituțional al magistratului.

Or, așa cum a statuat deja Curtea, dispozițiile constituționale privind independența justiției și statutul magistraților nu pot avea doar un caracter declarativ, ci constituie norme obligatorii pentru Parlament, care are obligația de a legifera măsuri corespunzătoare prin care să asigure, în mod real și efectiv, independența justiției, fără de care nu se poate concepe existența statului de drept, consacrat de art. 1 alin. (3) din Constituție. În consecință, Curtea constată că actul normativ supus controlului de constituționalitate, care are ca efect indirect anularea pensiei de serviciu a magistraților, este contrar art. 124 alin. (3) din Constituție, care prevede că *„Judecătorii sunt independenți și se supun numai legii”*. (Decizia Curții Constituționale nr. 900 din 15 decembrie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1274 din 22 decembrie 2020).

Nu în ultim rând, trebuie amintit și de această dată faptul că legislația și jurisprudența europeană susțin pe deplin argumentele de neconstituționalitate anterior expuse.

Astfel, justiția europeană consacrată, pe de o parte, principiilor generale privind realizarea actului de justiție și garantarea efectivă a drepturilor justițiabililor și, pe de altă parte, consolidării independenței puterii judecătorești în raport cu celelalte puteri ale statului într-un regim democratic și de drept, se integrează în patrimoniul european al democrației constituționale și al sistemului de protecție a drepturilor fundamentale ale oamenilor și pot constitui repere în analiza constituționalității actelor normative care privesc statutul magistraților.

Potrivit celor stabilite de Curtea de Justiție a Uniunii Europene, asigurarea unei remunerații adecvate pentru magistrați reprezintă o garanție a independenței justiției egală ca importanță și forță juridică cu alte garanții specifice acestui principiu: *„la fel ca inamovibilitatea (...), perceperea (...) unei remunerații cu un nivel adecvat în raport cu importanța funcțiilor pe care le exercită constituie o garanție inerentă independenței judecătorilor (Hotărârea din 27 februarie 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C 64/16, EU:C:2018:117, punctele 44 și 45, precum și Hotărârea din 7 februarie 2019, Escubano Vindel, C 49/18, EU:C:2019:106, punctul 66).”*

Legea adoptată încalcă Hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE) din 5 iunie 2025 din cauza C-762/23 prin care se instituie principiul garantării unui nivel al pensiilor judecătorilor cât mai apropiat de ultimul salariu încasat, precum și principiile similare ale Consiliului Europei, pct. 38. Este necesar să se menționeze, în această privință, punctul 54 din Recomandarea Comitetului de Miniștri din anul 2010, potrivit căruia *„trebuie să existe garanții pentru [...] plata unei pensii pentru limită de vârstă care ar trebui să fie [raportată] în mod rezonabil la nivelul de remunerare a judecătorilor în exercițiu”*, iar la art. 6.4 din Carta europeană privind statutul judecătorilor, se menționează la punctul 16 din hotărârea menționată, că acest statut trebuie să garanteze judecătorului sau judecătorei *„care a împlinit vârsta legală pentru încetarea funcției, după ce a exercitat-o ca profesie o perioadă determinată, plata unei pensii al cărei nivel trebuie să fie cât mai apropiat posibil de acela al ultimei remunerații primite pentru activitatea jurisdicțională.”*

Or, reglementarea *„o pensie de serviciu în cuantum de 55% din baza de calcul reprezentată de media indemnizațiilor de încadrare brute lunare și a sporurilor pentru care au fost reținute contribuții de asigurare socială realizate în ultimele 60 de luni de activitate înainte*

de data pensionării. Cuantumul net al pensiei de serviciu nu poate fi mai mare de 70% din venitul net avut în ultima lună de activitate înainte de data pensionării”, încalcă decizia CJUE menționată care are caracter *erga omnes* pentru toate state membre UE, precum și dispozițiile art. 148 din Constituția României, ceea ce face ca dispozițiile art. 211 așa cum au fost reglementate în proiect să fie vădit neconstituționale.

Trebuie reamintit faptul că, de altfel, independența justiției a fost reafirmată de CJUE în numeroase ocazii, ca pilon structural al construcției europene, ca fundament al asigurării aplicării dreptului european al respectării garanțiilor jurisdicționale pe care acest drept îl oferă cetățenilor Uniunii Europene.

În Hotărârea CJUE (MC) din 25 februarie 2025 pronunțată în cauzele conexe C-146/23 [Sąd Rejonowy w Białymstoku] și C-374/23 [Adoreikè](i)] s-a arătat în acest sens că: „Cerința de independență a instanțelor, care este inerentă activității de judecată, ține de conținutul esențial al dreptului fundamental la protecție jurisdicțională efectivă și la un proces echitabil, care are o importanță crucială în calitate de garant al protecției ansamblului drepturilor conferite justițiabililor de dreptul Uniunii și al menținerii valorilor comune ale statelor membre prevăzute la articolul 2 TUE, în special a valorii statului de drept (Hotărârea din 11 iulie 2024, Hann Invest ș.a., C 554/21, C 622/21 și C 727/21, EU:C:2024:594, punctul 49, precum și Hotărârea din 29 iulie 2024, Valančius, C 119/23, EU:C:2024:653, punctul 46).

Astfel fiind, în considerentul 46 al hotărârii amintite, Curtea a atras atenția asupra faptului că „deși organizarea justiției în statele membre intră în competența acestora, totuși, în exercitarea acestei competențe, statele membre sunt ținute să respecte obligațiile care le revin în temeiul dreptului Uniunii și în special al articolului 2, precum și al articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE [a se vedea în acest sens Hotărârea din 22 februarie 2022, RS (Efectele deciziilor unei curți constituționale) (C 430/21, EU:C:2022:99 punctul 38 și jurisprudența citată)]. Acest lucru este valabil și atunci când adoptă modalitățile de stabilire a remunerației judecătorilor.” Totodată, CJUE a subliniat cu tărie faptul că obligația statelor de asigurare a independenței justiției este „primordială” (paragraful 47).

Prin urmare, chiar în raport cu alte obligații asumate de România ca stat membru al Uniunii Europene (obligația de a-și menține deficitul bugetar sub pragul de 3% din PIB și datoria publică sub 60% din PIB, conform Pactului de Stabilitate și Creștere, sau de a-și aduce la îndeplinire țintele și jaloanele asumate în cadrul MRR), obligația de asigurare a independenței justiției deține un statut juridic prioritar.

Iată de ce, printre altele, argumentele vizând justificarea reducerii drastice a cuantumului pensiei magistraților ca soluție impusă de necesitatea aducerii la îndeplinire a unor obligații asumate în plan economic de România în cadrul mecanismelor UE nu pot fi primite, ele fiind de natură să conducă la o inversare a importanței oferite de Curtea de Justiție obligației de garantare a independenței justiției și, implicit, a ordinii corecte de îndeplinire a obligațiilor statelor membre.

Mai trebuie amintit că potrivit jurisprudenței Curții de Justiție, rațiunile de natură economică pot justifica măsurile care vizează reducerea cuantumului indemnizației sau pensiei de serviciu ale magistraților, doar atunci când ele sunt similare altor măsuri cu caracter general, prin care să se fi urmărit ca totalitatea membrilor funcției publice naționale să contribuie la efortul de austeritate (cu alte cuvinte, măsurile ar fi trebuit să vizeze, cel puțin, toate celelalte categorii de pensii de serviciu) și doar atunci când acest tip de măsuri au un caracter temporar

(paragrafele 49 și 50 din Hotărârea din 27 februarie 2018 pronunțată în cauza C-64/16, (Associação Sindical dos Juizes Portugueses împotriva Tribunal de Contas).

CJUE a dezvoltat în jurisprudența sa ulterioară, condițiile în care un stat membru poate lua măsuri de reducere a remunerației magistraților arătând, printre altele că: „în conformitate cu principiul proporționalității, care constituie un principiu general al dreptului Uniunii [Hotărârea din 8 martie 2022, Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld (Efect direct), C 205/20, EU:C:2022:168, punctul 31], o măsură derogatorie precum cea vizată la punctul 65 din prezenta hotărâre (de reducere a remunerației magistraților, n.n.) trebuie să fie de natură să garanteze realizarea obiectivului de interes general urmărit, să se limiteze la strictul necesar pentru atingerea acestui obiectiv și să nu fie disproporționată în raport cu obiectivul menționat, ceea ce presupune ponderarea importanței acestui obiectiv cu gravitatea ingerinței în principiul independenței judecătorilor. Prin urmare, o măsură de această natură, deși poate fi aptă pentru realizarea obiectivului de interes general ... trebuie totuși să rămână excepțională și temporară, în sensul că nu trebuie să se aplice dincolo de durata necesară pentru realizarea obiectivului legitim urmărit, cum este cel al eliminării unui deficit public excesiv.”

Or, câtă vreme legea a fost adoptată în lipsa unei fundamentări care să ofere o imagine clară a felului concret în care, pe de o parte, soluția legislativă anterioară a fost de natură să contribuie la creșterea deficitului bugetar în anul 2024, în raport cu anul 2023 (așa cum s-a susținut în cuprinsul Expunerii de motive), iar pe de altă parte, să ofere parametrii clari ai efectului economic pozitiv pe care reducerea cuantumului pensiilor magistraților l-ar avea, printr-o indicare concretă a nivelului reducerii deficitului bugetar asigurat prin această măsură, este evident că analiza caracterului proporționat al acesteia este imposibil de realizat.

Motivarea în termeni generici a măsurii de reducere a cuantumului pensiei magistraților în raport cu situația economică actuală este, dimpotrivă, de natură să ofere toate indiciile caracterului lipsit de proporționalitate al acestei măsuri, rigorile impuse de CJUE sub acest aspect fiind în mod evident încălcate.

În aceste condiții, cum măsura în discuție nu îndeplinește nici cerința de a avea un caracter excepțional și temporar, devine evident că legea supusă controlului de constituționalitate este de natură să încalce standardele impuse la nivel de obligație primordială în legătură cu respectarea principului independenței justiției prin jurisprudența CJUE, caracterul său neconstituțional fiind evident, din acest motiv, inclusiv prin raportare la dispozițiile art. 148 alin. (2) și (4) din Constituție.

6. Încălcarea principiului neretroactivității prevăzut de art. 15 alin. (2) prin raportare la art. 124 alin. (3) și la art. 1 alin. (5) din Constituție

Potrivit art. V alin. (1) și (2) din Lege, persoanelor prevăzute de Legea nr. 303/2022, Legea nr. 567/2004 și de Legea nr. 361/2023, cărora le-au fost emise decizii de pensionare anterior datei de 1 octombrie 2025, precum și celor cărora li se emit decizii după această dată în baza unor cereri formulate anterior ori celor care îndeplinesc condițiile de pensionare anterior acesteia, li se aplică regimul juridic al sistemului de ieșire la pensie de la momentul îndeplinirii condițiilor prevăzute de acesta.

În aceste condiții, eliminarea bonificației de 1% pentru aceste persoane, începând cu data de 1 octombrie 2025, în conformitate cu prevederile art. V alin. (3), pentru viitor, afectează

- cu caracter retroactiv - un element al statutului acestor destinatari, care s-a consolidat în temeiul legii vechi și a fost, în concret, recunoscut și prin prevederile alin. (1) și (2) al aceluiași articol.

Astfel, prin Decizia nr. 375 din 6 iulie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 591 din 8 iulie 2005, Curtea Constituțională a statuat că, în temeiul prevederilor art. 47 alin. (2) din Constituție, legiuitorul are dreptul și obligația să stabilească criteriile și condițiile concrete ale exercitării dreptului la pensie, inclusiv modul de calcul și de actualizare a cuantumului pensiei. Noile reglementări „nu pot fi aplicate cu efecte retroactive, respectiv, în privința cuantumului pensiilor anterior stabilite, ci numai pentru viitor, începând cu data intrării lor în vigoare”.

Totodată, prin Decizia nr. 55 din 22 martie 2000, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 366 din 7 august 2000, Curtea Constituțională a statuat că „legea care dispune revizuirea drepturilor acordate prin acte emise anterior intrării în vigoare a acesteia are caracter retroactiv”.

În acest context, eliminarea, pe viitor, a majorării pensiei de serviciu a magistraților pentru fiecare an ce depășește vechimea de 25 de ani necesară obținerii acesteia, în cazul celor care îndeplineau sau îndepliniseră condițiile de pensionare anterior intrării în vigoare a Legii nr. 282/2023, încalcă principiul neretroactivității, deoarece suprimă un drept cert și determinat, recunoscut persoanelor care, din loialitate față de profesie, și-au continuat activitatea dincolo de momentul în care aveau o vocație efectivă la pensionare.

Mai mult, remarcăm un caracter contradictoriu al regimului juridic al pensiei de serviciu, în contextul modalității de coroborare a prevederilor art. V alin. (1) și (2) și art. V alin. (4) din Lege, atâta vreme cât deși intenția de reglementare este aceea ca persoanelor cărora le-au fost emise decizii de pensionare anterior datei de 1 octombrie 2025, precum și celor cărora li se emit decizii după această dată în baza unor cereri formulate anterior ori celor care îndeplinesc condițiile de pensionare anterior acesteia, să li se aplice regimul juridic al sistemului de ieșire la pensie de la momentul îndeplinirii condițiilor prevăzute de acesta, cu toate acestea prevederile alin. (4) interferează cu privire la drepturile consolidate în baza legislației anterioare.

Nu în ultimul rând, vă rugăm să constatați că aspectele învederate anterior referitoare la caracterul nerezonabil al modului de eșalonare a condițiilor de pensionare dar și al celui vizând măsura reducerii drastice a cuantumului pensiei de serviciu sunt în egală măsură valabile și în ceea ce privește categoria pensiilor de serviciu ale personalului auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești, aspect de natură să vicieze din punct de vedere constituțional dispozițiile art. III din legea criticată.

Această concluzie se impune cu atât mai mult cu cât, în contextul noii reglementări, se poate observa că pensiile grefierilor nu mai pot fi considerate, în esență, pensii de serviciu, atâta timp cât prin creșterea condițiilor de vechime și de vârstă, coroborată cu scăderea procentului aplicat bazei de calcul, s-a ajuns ca drepturile aferente pensiei de serviciu a grefierilor să fie extrem de apropiate de cele care ar fi stabilite în temeiul legii generale, Legea nr. 360/2023.

Or, în condițiile în care această categorie profesională are un rol esențial la bunul mers al sistemului judiciar, fiind deopotrivă supusă unui statut profesional caracterizat de un înalt grad de răspundere dar și de un regim strict al incompatibilităților și interdicțiilor, argumentele care fundamentează dreptul la o pensie de serviciu în lumina jurisprudenței Curții

Constituționale sunt pe deplin aplicabile în continuare, în ceea ce privește personalul auxiliar de specialitate al instanțelor și parchetelor.

Cu toate acestea, adoptarea legii de față - care apropie considerabil cuantumul pensiei de serviciu de cea stabilită strict în regim de contributivitate - este de natură să golească de conținut acest drept, care devin un drept teoretic și iluzoriu.

În consecință, pentru considerentele de mai sus, Înalta Curte de Casație și Justiție, constituită în Secții Unite

HOTĂRĂȘTE:

Sesizarea Curții Constituționale pentru a se pronunța asupra neconstituționalității *Legii pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul pensiilor de serviciu (PL-x nr. 242/2025)* în raport de prevederile constituționale ale art. 1 alin. (3) și alin. (5), art. 15 alin. (2), art. 16 alin. (1), art. 114, art. 124 alin. (3), art. 133 alin. (1), art. 147 alin. (4), art. 148 alin. (2) și (4).

Anexăm tabelele cu semnături.

Președinte
Judecător Lia Savonea

Magistrat-asistent
Cristian Balacciu